

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Gregorii Magni Papae I. Epistolarvm Liber V. Indict. XIV. Anno Ordinationis
Eivs VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

EPISTOLARVM LIBER IV. 463

ritis ultione compesci. Data die xv. mensis Augusti, in-
dictione xiii.

EPISTOLA LVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD RELIGIOSOS IN ANGLIAM EVNTES.

Hortatur eos qui in Angliam proficiscuntur, vt nullis
laboribus perterreantur, sed inchoata perficiant.

*Gregorius episcopus servus servorum Dei servus Domini nostri
Iesu Christi.*

QVIA melius fuerat bona non incipere, quam ab his
quæ cœpta sunt cogitatione retrorsum redire, sum-
mo studio, dilectissimi filii, oportet vt opus bonum, quod
cœpistis, auxiliante Domino, compleatis. Nec labor vos
ergo itineris, nec maledicorum hominum linguæ deter-
reant, sed omni instatia, omnique fervore, quæ inchoastis
Deo auctore peragite; scientes quod laborem magnum
maior æternæ retributionis gloria consequetur. Reme-
anti autem Augustino præposito vestro, quem & abbatem
vobis constituimus, in omnibus humiliter obedite, scien-
tes vestris animabus per omnia profuturum, quidquid a
vobis fuerit in eius admonitione completum. Omnipoten-
s Deus sua vos gratia protegat, & nostri laboris fru-
ctum in æterna me patria videre concedat, quatenus et si
vobiscum laborare nequeo, simul in gaudio retributionis
inueniar, quia laborare scilicet volo.

Ex Paulo
diacono li-
bro 2. c. 94.

GREGORII MAGNI PAPÆ I.

EPISTOLARVM LIBER V.

INDICT. XIV. ANNO ORDINATIONIS EIUS VI.

EPISTOLA I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

De testamento a Ioanne episcopo condito.

Gregorius Mariniano episcopo Ravennæ.

SICVT iniusta poscentibus nullus est tribuendus effe-
ctus, ita legitima desiderantium non est differenda

petitio. Presbyteri igitur ac diaconi atque clerus fraterni-
 tatis vestræ oblata nobis petitione conquesti sunt Ioan-
 nem quondam decessorem tuum, condito testamento, di-
 uersa in ecclesiæ suæ grauamina conscripsisse. Et petiuerūt
 ut hæc in damnum ecclesiæ suæ, prohibente quippe lege,
 nulla deberent occasione persolui. Et quamuis postquam
 hereditas illius successioque repudiata est, ad hæc te satis-
 facienda ratio nulla constringat, verumtamen ex abun-
 danti his te hortamur affatibus, ut ea quæ de ecclesia sua,
 vel de acquisitis in episcopatu rebus contra legum fieri sta-
 tuta disposuit, fraternitas vestra nec auctoritatem præ-
 beat, nec aliqua in his ratione consentiat. Si quid autem de
 propriis rebus, quas ante episcopatum habuit, quod qui-
 dem prius ecclesiæ suæ non contulit, fieri voluit, vel decre-
 uit, firmum per omnia robur obtinere necesse est; nec
 quisquam ecclesiasticorum id contra rationem tenter
 qualibet excusatione conuellere. Quia vero dum viueret
 sæpius a nobis expetiit, ut ea quæ in monasterio illo contu-
 lerat, quod iuxta ecclesiam sancti Apollinaris ipse constru-
 xerat, nostra debuissimus auctoritate firmare, & nos fa-
 cturos hoc esse promisimus, fraternitatem vestram ne-
 cessario duximus adhortandam, ut nihil de his quæ illic
 contulit atque constituit aliquo modo patiatur imminui,
 sed omnia firma studeat stabilitate seruari. Huius igitur
 monasterii & collectarum illic rerum quia in testamento
 quod condidit fecisse noscitur mentionem, sciendum vo-
 bis est non ea nos ideo confirmasse, quoniam supremam
 eius sequimur voluntatem, sed quia ei hoc, sicut diximus,
 viuenti promisimus. Hæc itaque omnia sic solícite frater-
 nitas vestra implere festinet, quatenus & quæ in suprascri-
 pto monasterio constituit, & a nobis sunt firmata, seruen-
 tur, & illa, quæ in damnum dari vel fieri per testamentum
 suæ decreuit ecclesiæ, nullam, prohibente nempe lege, ob-
 tineant firmitatem.

Grat. 12. q.
 3. c. Quia.

EPISTOLA II.
GREGORII PAPÆ I.

AD RAVERNATES.

*al. Maxi-
miano

De * Mariniano episcopo, quod rectæ fidei sit.

Gregorius clero & plebi ecclesiæ Rauennæ.

PERVENIT ad nos quosdam homines maligni spiritus instigatione peruasos, erga opinionem fratris & coepiscopi nostri Mariniani mentes vestras corrumpere falsâ locutione voluisse; dicentes quod idem frater noster minus quam decet sanctam Calchedonensem Synodum verneretur. De qua re omnibus vobis & ipse præsens de integritate suæ fidei satisfacit, & nos per omnia testamur eum a cunabulis in sanctæ vniuersalis ecclesiæ gremio nutritum, rectam prædicationem fidei cum vitæ suæ attestatio-
ne tenuisse. Veneratur enim sanctam Nicænam Synodum, in qua Arius; Constantinopolitanam, in qua Macedonius; Ephesinam primam, in qua Nestorius; & sanctam Calchedonensem Synodum, in qua Dioscorus atque Eutyches damnatus est. Si quis autem contra harum quatuor Synodorum fidem, & contra sanctæ memoriæ Leonis papæ tomum atque definitionem aliquid vnquam loqui præsumat, anathema sit. Proinde satisfactionem plenissimam recipientes, caritate integra, puro corde, pastorem vestrum diligite, vt apud Deum purius fusa eiusdem vobis valeat prodesse intercessio pastoris.

EPISTOLA III.
GREGORII PAPÆ I.

AD MAXIMUM PRÆSUMPTOREM SALONITANVM.

Maximus per simoniacam hæresim ordinatus,
Romam citatur.*al. Ma-
ximiano*Gregorius * Maximo præsumptori ecclesiæ Salonitanæ.*

QVOTIENS contra ecclesiasticam quid gestum dicitur disciplinam, ne nos ante Deum culpa ex dissimulatione redarguat, irrequisitum hoc relinquere non audemus. Peruenit itaque ad nos, quod per simoniacam hæresim fueris ordinatus. Sed & alia de te multa hic dicta sunt, de quibus vnum quammaxime fuit, propter quod

Iuo part. 5.
cap. 89.*Concil. Tom. 13.*

N n n

necesse habuimus te summo opere per scripta nostra prohibere, ne Missarum solennia celebrare debuisses, donec quid esset verius potuissimus addiscere. Ne ergo, fili, ecclesiæ diu videantur non habere pastorem, & ne per hæc quæ dicuntur, si indiscussa remanserint, huiusmodi se vitium tendat in plurimos; hortamur vt ad nos venire omni postposita excusatione festines, quatenus seruata iustitia, hæc & cognoscere, & finire secundum canonica instituta Christo reuelante possimus. Ita autem fac, vt ad veniendum amplius iam moras non ingeras, ne ipsa te magis absentia obnoxium his quæ dicuntur assignet, & nos in te hæc res non solum propter dicta crimina, quæ purgare subterfugis, sed etiam propter inobedientiæ culpam durius, scilicet vt in contumacem, cogat ex Concilio ferre iudicium.

EPISTOLA IV.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

Præcipit modios tritici pauperibus erogare duo millia.

Gregorius Cypriano diacono.

Ioan. diac.
libro 2. cap.
55.

ZENON frater & coepiscopus noster quosdam in ciuitate sua alimoniarum necessitatem innotuit sustinere. Quibus quoniam, vt possibile est, aliquod desideramus ferre consultum; idcirco dilectionem tuam antedicto fratri & coepiscopo nostro mille modios tritici, aut si plus leuare potuerit, vsque ad duo millia, scriptis te dare presentibus deputamus. Hortamur igitur vt in his præbendis nullam moram aut excusationem adducas, quatenus dum tempus finit, & hic cum Dei adiutorio sine periculo ad propria remeare, & citius valeat necessitatem patientibus subuenire.

EPISTOLA V.

GREGORII PAPÆ I.

AD BRVNICHILDEM REGINAM FRANCORVM.

Laudat illam a recta filii educatione. Candidum
presbyterum patrimonii, quod erat in Gallia,
rectorem designatum commendat.

Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum.

EXCELLENTIÆ vestræ prædicandam ac Deo placitam bonitatem, & gubernacula regni testantur, & educatio filii manifestat. Cui non solum incolumem rerum temporalium gloriam prouida sollicitudine conseruastis, verum etiam æternæ vitæ præmia prouidistis, dum mentem ipsius in radice veræ fidei materna, vt decuit, & laudabili institutione plantastis. Vnde non immerito contigit, vt cuncta gentium regna præcelleret; quippe qui earumdem gentium creatorem & pure colit, & veraciter confitetur. Sed vt laudabilius in eo fides cum operibus enitescat, adhortationis vestræ eum verba succendant, quatenus sicut sublimem illum inter homines potentia regalis ostendit, ita ante Deum magnum faciat pietas actionis. Quia vero multarum rerum experimenta nos admonent de excellentiæ vestræ Christianitate confidere; idcirco paterno salutantes affectu, quæsumus vt propter amorem beati Petri apostolorum principis, quem toto vos scimus corde diligere, dilectissimum filium nostrum Candidum presbyterum præsentium portitorem, vna cum patrimoniolo, ad cuius eum gubernationem transmisiimus, auxilii vestri patrociniou foueatis, quatenus potestatis vestræ gratia roboratus, patrimoniolum ipsum, quod pauperum constat expensis proficere, & salubriter regere, & si qua exinde ablata sunt, vestro fulrus auxilio diligenter inquirere, & Deo propitio in pristinum possit reformare statum. Ad ipsius vero patrimonioli regimen proprius ecclesiæ homo transmissus est. Excellentia ergo vestra ita se libenter in his quæ poscimus dignetur impendere, vt beatus Petrus apostolorum princeps, cui a Domino Iesu Christo ligandi ac soluedi data est potestas, & hic excellentiam vestram in so-

Concil. Tom. 13.

Nnn ij

bole gaudere concedat, & post multorum annorum curricula a malis omnibus absolutam ante conspectum æterni faciat iudicis intueri.

EPISTOLA VI.

GREGORII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM FRANCORVM.

Laudat in illo studium fidei catholicæ, Candidumque commendat, patrimonii rectorem, Dynamii patricii loco, designatum.

Gregorius Childeberto regi Francorum.

QVANTO ceteros homines regia dignitas antecedit, tanto ceterarum gentium regna regni vestri profecto culmen excellit. Esse autem regem, quia sunt & alii, non mirum est; sed esse catholicum, quod alii non merentur, hoc satis est. Sicut enim magnæ lampadis splendor in terræ noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit, ita fidei vestræ claritas inter aliarum gentium obscuram perfidiam rutilat ac coruscat. Quidquid autem reges se ceteri gloriantur habere, habetis. Sed ipsi in hac re vehementius superantur, quoniam hoc principale bonum non habent quod habetis. Vt ergo sicut fide, ita & actione vincantur, benignam se excellentia vestra suis subiectis semper exhibeat, & si qua sunt quæ eius animum offendere valeant, ea indiscussa non sinat. Tunc enim vere regi regum, id est omnipotenti Domino amplius placebit, si potestatem suam restringens, minus sibi crediderit licere quam potest. Quia igitur sinceritatem fidei & mente seruatis & opere, beati Petri apostolorum principis amor, qui in vobis est, euidenter ostendit; cuius res, Christianæ religionis intuitu, sub vestri culminis potestate bene hætenus gubernatæ & conseruatæ sunt. Sed quoniam Dynamius patricius, qui ex nostra commendatione rebus ipsis sollicitudinem impendebat, eas modo gubernare, vt cognouimus, non potest; ne patrimoniolum ibidem constitutum faciente negligentia deperiret, idcirco præsentium portitorem dilectissimum filium nostrum Candidum presbyterum ad id gubernandum transmisiimus. Quem excellentiæ vestræ, præ-

misso paterna caritate salutationis alloquio, in omnibus commendamus; petentes, vt si aliquod illic fortasse præiudicium factum est, aut res eiusdem patrimonioli ab aliquo detinentur, potestatis vestræ iustitia corrigatur, & iuri pristino quæ ablata sunt reformatur; quatenus sicut fides vestra, ita & æquitas omnibus, quod est valde gloriosum atque laudabile, gentibus enitescat. Claues præterea sancti Petri, in quibus de vinculis catenarum eius inclusum est, excellentiæ vestræ direximus, quæ collo vestro suspensæ a malis vos omnibus tueantur.

EPISTOLA VII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EPISCOPOS EPIRI.

De ordinatione Andreæ episcopi. De vsu pallii: & quid sit in templo Dei columbas vendere.

Gregorius Theodoro & Demetrio, Philippo, Zenoni, & Alcysso episcopis Epiri.

SCRIPTORVM vestrorum insinuatio, fratres carissimi, spatefecit Andream fratrem nostrum Nicomedianæ ciuitatis episcopum Deo propitio solenniter ordinatum. Cuius consecrationem quoniam cleri & prouincialium prouenisse signatis assensu, gaudemus; atque bona, quæ de ipso testamini, vt in eo maneant, & Dei gratia cooperante augmentum accipiant, exoramus; quia bonitas præpositorum, salus est vtiq; subditorum. Oportet ergo vt ea quæ in persona ipsius placere vobis laudantes ostenditis, imitari studiosius festinetis. Nam & apud homines culpa, & apud Deum poena est, nolle quemquam bonum imitari quod placet. Testimonio itaque vestro obedientia fidem accommodet, nullus ei, in his quæ integritate seruata ecclesiæ pro communi vtilitate iniunxerit, contradicat. Deuotionem suam quisque vestrum libenter exhibeat, vt dum Deo placita inter vos sacerdotalis fuerit & non ficta concordia, nulla vos a caritatis mutæ vinculo inuidia soluere valeat, aut turbare diuersitas. Nec enim callido hosti in cordibus vestris vllus erit accessus; quoniam scit se nullatenus nec capi posse nec recipi, vbi plene sincereque locum caritas inuenerit. Estote præterea solliciti, fra-

Grat. dist.
100. cap. 11.
Anselm. lib.
6. cap. 100.

tres carissimi, & commisso gregi vigilantiam quam suscepistis, ut debetis, impendite, inimici fraudibus solitudine & oratione resistite, & obedite incontaminata fide, Deo nostro cui præstis populum resignate, ut officium vobis sacerdotale ante conspectum æterni iudicis non ad pœnam sed proficiat ad coronam. Suprascripto igitur Andreæ fratri & coepiscopo nostro pallium nos direxisse cognoscite, atque priuilegia cuncta concessisse quæ prædecessores nostri eius prædecessoribus contulerunt. Præterea peruenit ad nos, quod sacri ordines in illis partibus cum datione commodi conferantur: quod si ita est, fletus dico, gemitusque denuntio: quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex euangelio quid Redemptor noster per semetipsum fecerit; quia ingressus templum cathedras vendentium columbas euerit. Columbas enim vendere, est de Spiritu sancto, quem Deus omnipotens consubstantiali sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, ut prædixi, malo iam innuitur quid sequatur; quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum, Deo iudice, cathedræ ceciderunt. Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam eo ipso quod quisque ad sacrum ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratus est aliis vendere quod emit. Et ubi est quod scriptum est: *Gratis accepistis, gratis date?* Et cum primo contra sanctam ecclesiam simoniaca hæresis orta sit; cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum precio ordinat, prouehendo agit ut hæreticus fiat? Pro qua re admoneo atque confessor, ut omnino debeatis esse solliciti, ut nihil sibi commodi datio, nil gratia, nil quarumlibet supplicatio personarum in sacris ordinibus vendicet; sed ille ad hoc officium perducatur, quem morum grauitas commendat & actio. Nam si, quod non credimus, fieri tale aliquid senserimus, canonica illud, ut dignum est, seueritate corrigemus. Deus autem omnipotens, qui sapientiæ suæ potestate cuncta mirabiliter ordinat, & misericorditer ordinata custodit, ipse vobis & velle tribuat & operari quod præcipit.

Grat. l. i. q. 1. cap. Quibusdam.

Marc. 11.

Matth. 19.

EPISTOLA VIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD DONVM EPISCOPVM MESSANENSEM.

De vsu pallii.

Gregorius Dono episcopo Messanensi.

APOSTOLICÆ sedis beneuolentia atque antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fraternitati tuæ, quam in Messanensis ecclesiæ gubernatione suscepisse constat officium, pallii vsum prouidimus concedendum, illis videlicet temporibus atque ordine, quibus decessorem quoque tuum vsum esse non ambigimus: hoc nihilo minus admonentes, vt sicut a nobis huiuscemodi decoris vsum ad sacerdotalis officii honorem accepisse te gaudes, ita etiam morum atque actuum probitate ad gloriam Christi nostra susceptum auctoritate adornare contendas officium. Sic etenim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huiuscemodi corporis habitum mentis quoque tuæ bona omnia concordent. Omnia enim priuilegia, quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra auctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA IX.

GREGORII PAPÆ I.

AD BONIFACIUM EPISCOPVM REGIENSEM.

Ei Carinensem coniungit ecclesiam.

Gregorius Bonifacio episcopo Regiensi.

POSTQVAM ecclesiæ Carinensis, defuncto eius antistite, alium ordinare, nec loci deserti habitatio, nec finit imminutio personarum, maiori cura constringimur, ne defunctis earum sacerdotibus, si consistentes ibidem pastoris fuerint moderamine destituti, per inuia fidei hostis callidi rapiantur insidiis. Hoc ergo nostro sedit cordi consilium tuæ eam sollicitudini debere committi, quod facere per præsentia scripta perspeximus. Cuius vt curam gubernationemque studiosius habere gerereque festines, tuæ eam ecclesiæ aggregari vnirique censemus, quatenus vtrarumque ecclesiarum sacerdos recte Christo adiutore pos-

sis existere, & quæque tibi de eius patrimonio, vel cleri ordinatione vigilanti ac canonica visa fuerint cura dispo-
nere, quippe ut sacerdos proprius, liberam habebis ex
præsenti nostra permissione licentiam. Quapropter, fra-
ter carissime, dominicorum reminiscens salubriter man-
datorum, ita in commissæ plebis regimine lucrandisque
animabus inuigila, ut ante tribunal æterni iudicis consti-
tutus, fructum bonæ operationis, qui ad mercedem tuam
pertineat, Redemptori nostro in quo lætari possit exhi-
beas.

EPISTOLA X.

GREGORII PAPÆ I.

AD CANDIDVM PRESBYTERVM.

Iubet ut ex redditibus patrimonii pueros Anglos emat,
& vestimenta pauperum.

*Gregorius Candido presbytero eunti ad patrimonium
Galliæ.*

Ioan. diac.
lib. 2. cap.
46.

PERGENS auxiliante Domino nostro Iesu Christo ad
patrimonium, quod est in Galliis, gubernandum, vo-
lumus ut dilectio tua ex solidis quos acceperit vestimen-
ta pauperum, vel pueros Anglos, qui sunt ab annis decem
& septem, vel decem & octo, ut in monasteriis dati Deo
proficiant, comparet; quatenus solidi Galliarum, qui in
terra nostra expendi non possunt, apud locum proprium
utiliter expendantur. Si quid vero de pecuniis reddituum,
quæ dicuntur ablata, recipere potueris, ex his quoque ve-
stimenta pauperum comparare te volumus; vel, sicut præ-
fati sumus, pueros qui in omnipotentis Dei seruitio pro-
ficiant. Sed quia pagani sunt qui illic inueniri possunt,
volo ut cum eis presbyter transmittatur, ne quid ægritu-
dinis contingat in via, ut quos morituros conspexerit de-
beat baptizare. Ita igitur tua dilectio faciat, ut hæc dili-
genter implere festinet.

EPISTOLA XI.

GREGORII PAPÆ I.

AD FORTVNATVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

De Gratiano diacono, & cura pastoralis.

Gregorius Fortunato episcopo Neapolitano.

FRATERNITATEM tuam a nobis petiisse recolimus, vt Grat. dist. 71. cap. Fraternitatem. Ioan. diac. lib. 3. c. 20. Gratianum ecclesiæ Venafranæ diaconum tuæ concederemus ecclesiæ cardinandum. Et quoniam nec episcopum cui obsecundare, nec propriam habet ecclesiam, hoste scilicet prohibente, quo suum debeat ministerium exhibere, petitionem tuam non præuidimus differendam: idcirco scriptis tibi præsentibus eum necessario duximus concedendum, habituro licentiam diaconum illum nostra interueniente auctoritate ecclesiæ tuæ Deo propitio constituere cardinalem. Quia vero peruenit ad nos, clericos, aliasque ciuitatis ac parochiæ tuæ religiosas personas, ab aliis conueniri, fieri hoc de cetero prohibemus, & neque clericum tuum, & neque monachum, vel quamlibet ciuitatis aliam religiosam personam parochiæ tuæ, conueniri a quoquam, vel ad alterius volumus iudicium exhiberi. Sed si quis contra huiusmodi personas cuiuslibet negotii mouere voluerit quæstionem, fraternitatem tuam nouerit adeundam. Aut si forte, vt assolet, aliqua illis quolibet modo fuerit nata suspicio, & electorum desiderauerint fortasse iudicium, sub tua executione eligendi fas habeant cognitores, quatenus hoc modo nec tu amisisses iurisdictionem, nec actor apud suspectum litigando videatur præiudicium sustinere. Hoc etenim seruandum & Anthemio subdiacono nos præcepisse cognosce. Oportet ergo vt fraternitas tua erga monasteria ciuitatis, parochiæque suæ, omnesque subiectos, pastoralis cura diligenter inuigilet, & de vita actusque eorum sit omnino sollicita, vt sicut nos hæc tibi priuilegia seruare dignoscimur; ita & tu vigilantiam tuam in cunctis, vt decet, solerter exhibeas, quatenus in nulla re possis de neglectu reprehensibilis inueniri. Porro autem situ, quod non opinamur, dissimulandum putaueris, rectori patrimonii ecclesiæ nostræ, qui illic est, vel fuerit constitutus, noueris esse licentiam,

Concil. Tom. 13.

O o o

vt quod sponte postponis, eius facere instantia modis omnibus vrgearis. Sed & illud studere te conuenit, vt hi qui contra quoslibet iurisdictioni tuæ suppositos causam habuerint, nullis apud fraternitatem tuam frustratoris debeant dilationibus laceffiri, ne ad fatigationem & damnum alterius hæc tibi seruasse priuilegia videamur.

EPISTOLA XII.

GREGORII PAPÆ I.

AD MONTANAM ET THOMAM.

Libertatem dat, & eos ciues Romanos efficit.

*Gregorius Montanæ & Thomæ.*Grat. 12.
q. 2. c. 68.

CVM Redemptor noster totius conditor creaturæ ad hoc propitiatus humanam voluerit carnem assumere, vt diuinitatis suæ gratia, dirupto quo tenebamur captiui vinculo seruitutis, pristinæ nos restitueret libertati; salubriter agitur, si homines quos ab initio natura creauit liberos & protulit, & ius gentium iugo substituit seruitutis, in ea natura in qua nati fuerant, manumittentis beneficio, libertati reddantur. Atque ideo pietatis intuitu, & huius rei consideratione permoti, vos Montanam atque Thomam famulos sanctæ Romanæ ecclesiæ, cui Deo adiutore deseruimus, liberos ex hac die ciuesque Romanos efficimus, omneque vestrum vobis relaxamus seruitutis peculium. Et quia tu, Montana, animum ad conuersionem fateris appulisse monachicam; idcirco duas vncias, quas tibi quondam Gaudiosus presbyter per supremæ suæ voluntatis arbitrium institutionis modo noscitur reliquisse, hac die tibi donamus, atque concedimus, omnia scilicet monasterio sancti Laurentii, cui Constantia abbatissa præest, in quo conuerti Deo miserante festinas, modis omnibus profutura. Si quid vero de rebus superscripti Gaudiosi te aliquo modo celasse constiterit, id totum ecclesiæ nostræ iuri sine dubio mancipetur. Tibi autem superscripto Thomæ, quem pro libertatis tuæ cumulo etiam inter notarios volumus militare, quinque vncias, quas præfatus Gaudiosus presbyter per vltimam voluntatem hereditario tibi nomine dereliquit, simul & sponsalia, quæ matri tuæ conscripserat, similiter hac die per huius manu-

missionis paginam donamus atque concedimus, ea sane lege atque conditione subnexa, vt si sine filiis legitimis, hoc est de legitimo susceptis coniugio, te obire contigerit, omnia quæ tibi concessimus ad ius sanctæ Romanæ ecclesiæ sine diminutione aliqua reuertantur. Si autem filios de coniugio, sicut diximus, cognitos lege susceperis, eosque superstites reliqueris, earumdem te rerum dominum sine quadam statuimus conditione persistere, & testamentum de his faciendi liberam tibi tribuimus potestatem. Hæc igitur, quæ per huius manumissionis chartulam statuimus atque concessimus, nos successoresque nostros sine aliqua scitote refragatione seruare. Nam iustitiæ ac rationis ordo suadet, vt qui sua a successoribus desiderat mandata seruari, decessoris sui procul dubio voluntatem & statuta custodiat. Hanc autem manumissionis paginam Paterno notario scribendam dictauimus, & propria manu vna cum tribus presbyteris prioribus, & tribus diaconis pro plenissima firmitate subscripsimus, vobisque tradidimus. Actum in vrbe Roma.

EPISTOLA XIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM RECTOREM
SICILIÆ.

De ordinando episcopo Lilybetanæ ecclesiæ.

Gregorius Cypriano diacono rectori Siciliæ.

LILYBETANÆ clerus ecclesiæ huc pro ordinando sibi veniens sacerdote, licentiam eis de exquirendo sibi episcopo nos dedisse cognoscas. Qui rapientes Decium Forensē presbyterum, sibi eum consecrari multis precibus poposcerunt, quorum petitionem necessarium duximus adimplere; & ideo dilectio tua in omnibus ei solatiari non negligat, vt, quia Theodorus quondam eiusdem ecclesiæ episcopus de reliquit plurima quæ emendari debeant, tuo in omnibus adiutus auxilio, dumtaxat æquitate seruata, causarum inquietudinibus liberior, in Dei laudibus possit existere.

EPISTOLA XIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD NARSEM COMITEM.

De Pelagiana hæresi. De anima Adæ in peccato mortua.
De Synodo Ephesina, & de causa Ioannis
presbyteri.

Gregorius Narfi comiti.

CARITAS vestra, sollicitudinem nostræ opinionis habens, scribere studuit quid de illo codice, qui contra Athanasium presbyterum transmissus est, sensi. Quem nos ex parte aliqua subtiliter percurrentes, in Manichæi inuenimus dogma cecidisse. Sed is qui loca aliqua esse hæretica signo contrapósito ostendit, ipse quoque in Pelagianam hæresim labitur; quia quædam loca catholice dicta, & omnino orthodoxa, velut hæretica annotauit. Hoc enim ubi scriptum est; quia cum peccauit Adam, eius est anima mortua? Qualiter mortuam dixerit, inferius ostendit; quia status sui beatitudinem amisit. Hoc quisquis negat, catholicus non est. Deus autem dixerat: *Qua hora comederitis, morte moriemini.* Cum ergo comedit de ligno vetito Adam, quia in corpore mortuus non est nouimus, quia post hoc filios genuit, atque annis multis vixit. Si itaque in anima mortuus non est, quod dici nefas est, ipse mentitus est, qui hunc prædixit, die qua peccasset, moriturum. Sed sciendum est, quia mors duobus accidit modis, aut absentia viuendi, aut a qualitate viuendi. In hoc ergo quod comederit vetitum, eius anima dicitur mortua; non absentia viuendi, sed a qualitate viuendi, ut postmodum viueret in pœna, qui ad hoc creatus fuerat ut beate viueret in latitia. Hunc ergo locum qui in eo codice, qui mihi a fratre meo Ioanne episcopo transmissus est, annotauit hæreticum, Pelagianus est, quia sententia ista euidenter Pelagii est: quam Paulus apostolus aperte in suis epistolis destruxit. Quæ loca epistolarum eius singula dicere prætermitto, quia scienti loquor. Pelagius vero, qui in Ephesina Synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit, ut ostenderet nos a Christo vacue redemptos. Si enim nos per Adam in anima mortui non sumus, quod

Genes. 2.

dicere nefas est, vacue redempti sumus. Ephesinam autem Synodum perscrutantes, de Adelphio & Sava, & ceteris aliis, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil inuenimus: & existimamus, quia sicut Calchedonensis Synodus in vno loco ab ecclesia Constantinopolitana falsata est, sic aliquid in Ephesina Synodo factum est. Caritas ergo vestra vetustos omnino codices eiusdem Synodi requirat, & illic inde videat si quid tale inuenitur, mihi que eundem codicem quem inuenerit transmittat, quem mox vt legero retransmitto: nouis enim codicibus passim non credat. Ex qua re dubius factus sum, & nihil adhuc volui de hac causa prædicto fratri meo Ioanni episcopo rescribere. Romani autem codices multo veriores sunt quam Græci: quia nostri sicut non acumina, ita nec imposturas habent. De Ioanne vero presbytero cognoscite, quia illius causa per Synodum decisa est, in qua aperte cognoui, quia eius aduersarii eum facere hæreticum voluerunt, & diu conati sunt, sed minime potuerunt. Vestros, qui nostri sunt, mea vice salutate, & nostri, qui vestri sunt, per me vos multum saluant. Omnipotens Deus sua te manu inter tot spinas protegat, vt eos illæsus, quos Dominus elegit, flores decerpas.

Ioan. diac.
lib. 4. cap.
36.

EPISTOLA XV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM.

De Ioanne presbytero iniuste damnato, quem liberum esse pronuntiat.

Gregorius Ioanni episcopo Constantinopolitano.

SICVT hæreticorum prauitas zelo rectæ fidei compri-
menda, ita veræ confessionis est integritas amplectenda. Nam si credi fideliter confitenti despicitur, cunctorum in dubium fides adducitur, atque errores ex incauta generantur distinctione mortiferi. Et hinc non solum errantes oues ad caulas minime dominicas reuocantur, sed etiam introposita ferinis dentibus laniandæ crudeliter exponuntur. Hoc ergo, frater sanctissime, subtiliter perpendamus, & sub prætextu hæresis affligi quempiam veraciter profitentem fidem catholicam non sinamus, ne, quod absit,

Ioan. diac.
lib. 4. c. 36.

Ooo iij

hæresim fieri sub emendationis magis specie permittamus. Valde autem mirati sumus cur hi, qui in causa fidei iudices contra Ioannem Calchedonensis ecclesiæ presbyterum a vobis fuerant deputati, negligentes veritatē, opinioni crediderint, & credere districte profitenti noluerint, maxime dum accusatores ipsius Marcianistarum, quam commemorabant, hæresim, vnde eum reum moliebantur efficere, interrogati quæ esset, nescire se manifesta professione responderunt. Ex qua re euidenter agnoscitur, quia personam ipsius sine Dei respectu non iuste, sed contra animas suas sola grauari voluntate tantummodo voluerint. Nos itaque facto Concilio, sicut gestorum apud nos habitorum tenor ostendit, cuncta quæ erunt necessaria subtiliter perscrutantes ac tractantes, quoniam in nullo antedictum presbyterum reum inuenire potuimus, præcipue quia libellus, quem delegatis a vobis iudicibus obtulit, rectæ fidei per omnia sinceritati concordat, eapropter eorumdem iudicum reprobantes sententiam, nostra eum diffinitione catholicum, & ab omni hæretico crimine liberum esse Christi Dei redemptoris nostri misericordia & gratia reuelante denuntiauius. Quem quoniam ad vestram retransmisimus sanctitatem, oportet vt eum, sicut se cunctis exhibet, benigne suscipiat, & caritatem illi sacerdotalem impendat, atque a cuncta eum inquietudine tueatur, nec quemquam se in eius molestia occupare permittat, sed sicut alios ab oppressione defenditis, ita huic vestra subtrahere solatia non debetis.

EPISTOLA XVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM AVGVSTVM.

De Ioanne presbytero recipiendo iniuste damnato.

Gregorius Mauricio Augusto.

CVM sincera in vobis, Christianissime principum, velut emissum cælitus iubar fidei rectitudo resplendeat, cumque notum sit omnibus serenitatem vestram, integram professionem, qua Deo pollet propitio, vehementer amplecti, & toto corde diligere, necessarium esse valde perspeximus pro his, quos vna eademque fides illustrat,

fuggerendo deposcere, quatenus dominorum pietas sua eos gratia protegat, & ab omni molestia tueatur. Quorum dum confessionem quidam despiciunt, veræ fidei contradicere videntur. Nam cum oris confessionem fieri clamer apostolus ad salutē, qui rectæ professioni credere non consentit, in eo quod alium improbat, se accusat. Relatis igitur in Concilio quæ contra Ioannem Calchedonenſis presbyterum ecclesiæ acta sunt, simul & serie iudicati, maiorem illum iniustitiam sustinuisse cognouimus: quippe quem clamantem se atque monstrantem catholicum esse non reatus culpa, sed diu accusatio incerta contriuit: intantum quia accusatores ipsius Marcianistarum, quam commemorabant, hæresim se nescire aperta responsione professi sunt. Et qui illico in ipso fuerant iudicii limine repellendi, in accusatione eius permanere incerti permixti sunt: sed ne dicta eum saltem lacerare potuisset opinio, libellum fidei protulit, in quo se patenter ostendere fidei rectæ professorem studuit & sequacem. Sed hunc a sanctissimo Ioanne fratre & coepiscopo nostro iudices deputati, iniuste ac irrationabiliter negligentes, dum in eius se niterentur occupare grauamine, se potius reprehensibiles ostenderunt. Nam nullus ambigit, infidelitatem esse, fidem fidelibus non habere. Quia ergo omnibus subtiliter rimatis atque tractatis, catholicum superscriptum Ioannem presbyterum, sancti Concilii mecum definitio diuinæ potentiae reuelante gratia declarauit, nec quædam in ipso hæreticæ macula prauitatis inuenta est; obsecro vt pia serenitatis vestræ protectio illæsum illum ab omni molestia seruari præcipiat, nec catholicæ fidei confessorem aliquam sinat inquietudinem sustinere. Nam veraciter confitenti non credere, non est hæresim purgare, sed facere. Quod si licuerit, surget infidelitatis occasio, & ipsi in eas quas incaute volunt emendare culpas incurrunt. Hæc igitur serenissimus dominus pia * prouisione consideret, & sicut poposci, profusis iterum precibus rogo, vt affligi denuo innocentem velut obnoxium non permittat, quatenus Deus omnipotens, qui placitam sibi catholicæ rectitudinis integritatem clementiam vestram amare cernit atque defendere, & hic deuictis hostibus pacatæ vos imperare reipublicæ, & cum sanctis suis in æterna faciat vita regnare.

Ioan. diac.
lib. 4. c. 36.

* al. prouidentia

Commendat Ioannem presbyterum iniuste damnatum.

Gregorius Theotisto cognato imperatoris.

SCIMVS excellentiæ vestræ Christianitatem bonis intentam semper operibus: & idcirco mercedis vobis causas, quas vos diligere certum est, prouidemus, vt nos vestris meritis prouidendo iungamur. Indicamus itaque vobis, Ioannem presbyterum latorem præsentium liberum ab his quibus accusatus fuerat extitisse. Cuius fidem factò Concilio subtili examinatione, * vt potuimus, perscrutantes, nullam in eo culpam prauæ confessionis inuenimus. Sed quia rectæ fidei Deo miserante professor ac cultor apparuit, nostra eum diffinitione absoluiamus; præsertim cum accusatores ipsius quæ esset Marcianistarū, quam memorabant, hæresim se nescire professi sunt. Eapropter paterno salutantes affectu, quæsumus vt fauoris vestri eum gratia tueri dignemini. Et ne quisquam illum frustra post hoc velit affligere, aut aliquam ei pro hac re quolibet modo molestiam irrogare, ita eum excellentiæ vestræ defensio contra hæc instantius pro sua mercede protegat ac defendat, vt nec hunc amplius tribulatio iniusta consumat, & eius vobis vicem humani generis conditor ac Redemptor, quem sincera confessione colitis, inter bona plurima quæ agitis recompenset.

Mense Octobri, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM SYRACVSANVM.

De vsu pallii.

Gregorius Ioanni episcopo Syracusano.

APOSTOLICÆ sedis beneuolentia, & antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fraternitati tuæ, quam in Syracusana ecclesia gubernationis officium constat suscepisse, pallii vsum prouidimus concedendum, illis videlicet
tempo-

temporibus, atque eo ordine, quibus decessorem quoque tuum vsum esse non ambigis: hoc nihilo minus admonentes, vt sicut a nobis huius decoris vsum ad sacerdotalis officii honorem accepisse te gaudes, ita etiam morum atque actuum probitate, ad gloriam in Christo nostram, susceptum adornare contendas officium. Sic enim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huius corporis habitum mentis quoque tuæ bona concordent. Omnia enim priuilegia quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra auctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA XIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICVM EPISCOPVM AFRICÆ.

Petit se orationibus iuuari.

Gregorius Dominico episcopo Africæ.

EPISTOLARVM vestrarum plena sacerdotali caritate elocutio ita sanctitatem vestram memoriter nostris facit mentibus inharere, vt non credatur abesse corpore; quippe quæ per affectus semper manet in corde. Vt ergo hæc quam ad alterutrum habemus dilectio cælestium nobis commodum acquirat gaudiorum, nostri simus inuicem adiutores, & auxilium nobis orationis mutuæ porrigamus, quatenus diuina misericordia clementiæ suæ nobis dono concedat, & prædicare quod diligit, & sequi hoc quod per nos prædicare concessit: sicque officii nostri ministerium pietatis suæ protectione disponat, vt fructum de creditis eidem venienti Domino reportemus, & ad futura æquitatis præmia cum aliorum lucro eius adiuuante gratia perducamur. Quia vero scriptum est: *Orate pro inuicem, Iac. 5. ut saluemini*; vt ad hæc peruenire mereamur, & me pro vobis apud sacratissimum beati Petri apostolorum principis corpus, & vos pro me apud sanctum Cyprianum martyrem, orationibus decet incumbere. Preces etenim nostræ tanto celerius in dominicæ pietatis aurem subleuantur, quanto eas vicissim pro vobis fusas caritatis ardor exacuit. Sed quia sanctitas vestra nudis me verbis alloqui recusât, epistolis quoque xenia coniunxit. Quæ nos cum gratia-

Concil. Tom. 13.

Ppp

rum actione suscepimus : sed tamen plus mentis vestræ affectu, quam rerum copia delectamur.

EPISTOLA XX.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

Præcipit adiutorium impendere Ioanni episcopo.

Gregorius Cypriano diacono.

Ioan. diac.
lib. 3. c. 20.

SICVT dilectio tua studiose laborauit pro persona fratris & coepiscopi nostri Ioannis, vt in Syracusana ecclesia auctore Deo debuisset ordinari, ita nunc necesse est, vt per dilectionis tuæ studia ei quoque regiminis solatia ministrentur. Quemdam enim presbyterum proprium habuisse se perhibet, qui tamen a fratre & coepiscopo nostro Leone in Catanensi ecclesia dicitur ordinatus : & quia in nouam ecclesiam vadit, & suos illic proprios homines habere necesse est, vt cum causarum tumultibus premitur, in secreto suo inueniat vbi requiescat, prædicto fratri, & coepiscopo nostro Leoni blande & leniter persuadere debes, vt ei præfatum presbyterum cedere debeat, ne quem tam benignus ad ordinandum cessit, ordinatum destitueret fortasse videatur. Sed sicut idem frater & coepiscopus noster Ioannes, quantum ego in eius mente didici, eius se esse archidiaconum, nec ob episcopatum susceptum obliuiscitur, ita eum sæpefatus frater & coepiscopus noster Leo suum proprium debet attendere, & non solum de vnus persona presbyteri, sed in quacumque re eius solatio indiguerit, sua ei ministrare auxilia.

Mense Nouembri, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM EPISCOPVM HYDRVNTINVM.

Visitationem Brundusii & Gallipolis iniungit.

Gregorius Petro episcopo Hydruntino.

PASTORALIS nos cura cōstringit ecclesiis sacerdotis moderamine destitutis sollicita consideratione prospicere, ne proprio decedente rectore, contrarium, quod absit,

aliquid patrum regulis oriatur. Quia igitur ecclesias Brundusii, Lippias, atque Gallipoli, obeuntibus earum pontificibus, omnino destitutas agnouimus; idcirco fraternitati tuæ visitationis earum operam duximus iniungendam. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriisque, vel quidquid illud est in patrimonio earum, a quoquam patiaris imminui. Et ideo fraternitas tua ad prædictas ecclesias ire properabit, & assiduis adhortationibus clerū plebemque earumdem ecclesiarum admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemque consensu tales sibi præficiendos expectant sacerdotes, qui & tanto ministerio digni valeant reperiri, & a venerandis Canonibus nullatenus respuantur. Qui dum fuerint postulati, cum solennitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio literarum, ad nos veniant consecrandi; protisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis seu meriti laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras. Monasteria autem, si qua sunt in earum parochia constituta, sub tua cura dispositioneque, quousque illic fuerit proprius episcopus ordinatus, esse concedimus, vt sollicitudinis tuæ vigilantia proposito suo congrua, Deo adiuuante, actione respondeant.

Mense Ianuario, indiotione decimaquarta.

EPISTOLA XXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM EPISCOPVM ALERIENSEM.

De baptisterio faciendo in possessione Cellascupias.

Gregorius Petro episcopo Alerienfi de Corsica.

QVONIAM in insula Corsica in loco Nigeuno, in possessione quæ Cellascupias appellatur, iuris sanctæ Romanæ cui Deo adiutore deseruimus ecclesiæ, basilicā cum baptisterio in honorem beati apostolorum principis Petri, atque Laurentii martyris, pro lucrandis animabus fundari præcipimus: idcirco fraternitatem tuam his hortamur affatibus, quatenus ad prædictum locum debeat incunctanter accedere: & venerandæ solennia dedicationis impendens, prædictam ecclesiam, & baptisterium solenniter

Concil. Tom. 13.

Ppp ij

consecrare te volumus. Sanctuaria vero suscepta summa cum reuerentia collocabis.

EPISTOLA XXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

De Pimenio Amalphitano episcopo, qui in ecclesia sua non residebat.

Gregorius Anthemio subdiacono.

Ioan. diac.
libro 3. cap.
37.
Grat. 7. q.
1. cap. 2.
Anselm. lib.
6. cap. 78.

PERVENIT ad nos * Pimenium Amalphitanæ ciuitatis episcopum in ecclesia sua residere non esse contentum, sed foris per diuersa loca vagari, quod videntes alii nec ipsi in castro se retinent, sed ipsius exemplum sequentes, foris magis eligunt habitare. Et quia hoc agentes ipsi potius ad suam hostes deprædationem inuitant, idcirco hac tibi auctoritate præcipimus, vt supradicto episcopo interminari non desinas, quatenus hoc de cetero facere non præsumat, sed in ecclesia sua sacerdotali more resideat. Quem si forte non emendari post tuam interminationem cognoueris, in monasterio eum deputare, & nobis curabis modis omnibus indicare, vt quid facere debeas, nostra iterum præceptione cognoscas.

* al. Pimenium

EPISTOLA XXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

De disceptatione inter ecclesiam Rauennatem, &

* Claudium abbatem: commemoratque dubias causas Romæ terminandas.

* al. Claudium

Gregorius Mariniano episcopo Rauennæ.

SCRIPTA fraternitatis vestræ Virgilio diacono deferente suscepimus, in quibus indicastis quosdam de clero & populo clamitasse contra leges & Canones esse, vt inter ecclesiam vestram, & Claudium abbatem causa hic examinari ac iudicari debeat. Qui si ecclesiasticum ordinem, vel inter quos vertitur, nossent aduertere, se a superflua querela modis omnibus abstinerent, præsertim quia nec causa dici illic possit, vbi se prædictus abbas a decessore ve-

stro questus est iniustitiam pertulisse, & ex ea hactenus laborare. Hoc enim poterat fortassis opponi, si non ad maiorem recurreret, & apud eum causæ suæ peteret meritum terminari. Numquid non ipse nosti, quia in causâ, quæ a Ioanne presbytero contra Ioannem Constantinopolitanum fratrem & coepiscopum nostrum orta est, secundum Canones ad sedem apostolicam recurrit, & nostra est sententia definita? Si ergo de illa ciuitate, ubi princeps est, ad nostram causâ cognitionem deducta est; quanto magis negotium quod contra vos est, hic est veritate cognita terminandum? Vos autem ibi stultorum verba non moueant, nec per nos credatis aliquod dispendium ecclesiæ vestræ fieri. Nam si seruum Dei Secundinum diaconum vestrum, atque Castorium nostrum requiritis, ab eis agnoscetis qualiter causam istam iam decessor vester voluerit ordinare. Fraternitas autem vestra sapienter egit personas pro negotio ipso transmittere, & verba inania non audire. Confidimus autem in omnipotenti Deo, quia examinata subtilius veritate, ita Deo placitus huic causæ finis imponetur, vt nec aliqua denuo querela remaneat, nec pars quælibet contra iustitiam prægrauetur. Spatham vero quam apud decessorem vestrum dilectissimus filius noster Petrus diaconus tunc illic defensor reliquerat, nobis per Secundinum seruum Dei, atque Castorium notarium præsentium portitores transmittite.

EPISTOLA XXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAXIMUM.

Præcipit vt humiliatus Romam veniat, & Paulino episcopo, & Honorato archidiacono amplius vim non inferat.

Gregorius Maximo in Salona qui episcopatum arripuit.

DVM scriptis nostris, quæsitis quibusdam excusationibus, differs obedientiam exhibere, dum pro veritatis satisfactione roties a nobis admonitus venire postponis; iis quæ aduersum te dicta sunt fidem ex hoc magis accomodas; & vel si qua alia deesse videbantur, quæ grauent aut noceant, id agis vt sola dilatio faciat, & accuset

Ppp iij

Grat. 6. q. 5.
c. Quod
autem.

te esse culpabilem. Humiliare tandem, & obedientiæ te submitte, atque ad nos sine excusatione aliqua venire festina, ut requisita & cognita veritate, secundum Dei timorem, quidquid æquum canonicumque fuerit decernatur. Certus enim esto, quia iustitiam tibi, & Canonum statuta seruabimus, atque causæ tuæ, reuelante Domino veritatis auctore, amicum iustitiæ finem imponemus. Nam quod postulas ut illuc personam dirigere debeamus, qua præsentē de his quæ dicuntur possit esse probatio; esset utcumque excusabile, si vnquam ratio ei qui accusatur necessitatem probationis imponeret. At postquam non tibi, sed accusantibus hoc onus incumbit, ad nos, sicut præfati sumus, dilatione cessante venire non desinas; & aut sine mora aderit accusator, qui ea quæ de simoniaca hæresi vel aliis dicta sunt congruenti probatione suffulciat; aut certe in his quæ ad salubritatem negotii ipsius pertinent, interueniente beato Petro apostolorum principe, dispensatio iusta proueniat; quatenus nulla nos ante Deum dissimulatione, pro eo quod hæc ad nostram conscientiam peruenire, reatus culpa possit confundere. Quod vero indicas serenissimos dominos, ut illic debeat esse cognitio, præcepisse; nos quidem nullas eorum alias de hac re, nisi ut ad nos venire debeas, iussiones accepimus. Sed etsi forsitan pro reipublicæ suæ utilitate, quæ diuina sibi largitate concessa est, multa cogitantibus, & in diuersis sollicitudinibus occupatis suggestum est, & eorum iussio per obreptionē elicitā, postquam & nobis & omnibus notum est piissimos dominos disciplinā diligere, ordines seruare, Canones venerari, & se in causis sacerdotalibus non miscere; instanter exequimur quod & illorum iuuat animam atque rempublicam, & ad quod nos terribilis tremendique iudicis respectus impellit. Quiesce ergo a cunctis excusationibus, & huc adesse non differas, ut veritatis indagatione roborati, causæ tuæ tandem terminum imponamus. Quod autem valde te pertimescere ac omnino trepidare cognouimus, ne hoc fortasse in te vliscamur, quod sine nostro consensu ad sacerdotalem ordinem cognosceris inordinate prorupisse; intolerabilis quidem culpa est, sed hanc secundum iussiones serenissimi domini imperatoris, si nequaquam amplius in contumaciæ tuæ errore

perstiteris, laxamus; atque de hac re contra te minime mouemur. Sed & alia quæ nobis dicta sunt irrequisita præterire non patimur. Quia vero dudum scripta tibi transmisiimus, vt quoadusque voluntatem eiusdem serenissimi domini cognosceremus Missarum solennia nullo modo celebrare auderes; sed tu elata mente egisti callide ne eadem scripta susciperes, quæ tamen eorum esset sententia, quoquo modo cognouisti, sed seruare noluisti: ideoque ea quæ tibi prius scripta transmisiimus confirmamus, vt Missarum solennia celebrare non audeas, donec omnia, quæ contra te dicta sunt, subtiliter inquisita fuerint ac discussa. Quod si peruerso forsitan ausu celebrare præsumpseris, ab interdictæ pridem communionis interminatione liberum te non esse cognoscas. Nam etiam si alii excessus desint, pro hac solummodo culpa superbix dominici te corporis ac sanguinis communionem priuamus. Pro qua re obedientiam quam decet exhibens, ad nos summopere, sicut diximus, venire festina, ita vt triginta dierum spatium habeas, quatenus iter tuum præpares, & omni excusatione postposita huc adesse non differas. Si qua autem a iudicibus, vel manu militari, vel a populo ad contradicendum itineri tuo occasio fuerit exorta, qua calliditate agatur, agnoscimus. Ipse ergo iam videas, quam vel hic hominibus, vel in futuro iudicio omnipotenti Deo de tua reddas obligatione rationem, qui districtam in te ex tuo contemptu prouocasti sententiam. Præterea peruenit ad me quia Paulinus frater & coepiscopus meus, & Honoratus ecclesiæ Salonitanæ archidiaconus, pro eo quod præsumptioni tuæ noluerunt præbere consensum, graues a te molestias patiantur, ita vt datis fideiussoribus sint constrikti, quatenus eis ciuitatem vel domos suas egredi omnino non liceat. Quod si ita est, vel sero iam ad sensus salutis rediens, scriptis præsentibus acceptis, ab utrorumque te suspende molestia, vt eis libera sit licentia vel ad me veniendi, si voluerint, vel quomodolibet alibi pro suis utilitatibus proficisci.

GREGORII PAPÆ I.
EPISTOLA XXVI.
GREGORII PAPÆ I.
AD SALONITANOS.

Canonice Maximum euocat Romam, vt suorum criminum rationem reddat.

Gregorius dilectissimis filiis, clero, & nobilibus Salonæ consistentibus.

Grat. 1. q. 7.
c. 2. Ansel.
lib. 6. cap.
76. Poly. 1.
2. cap. 3.

PERVENIT ad me quosdam peruersæ mentis homines, vt dilectionis vestræ animos vulnerarent, vobis innuare conatos, quia ego contra Maximum quodam odio mouear, & non magis quæ canonica, sed ea quæ^{*} furoris^{* al. furor} sunt exequi concupiscam. Sed absit hoc, absit a sacerdotali animo, vt in qualibet causa priuato zelo moueatur. Ego autem & vestræ dilectioni prouidens, & meæ animæ omnipotentis Dei iudicium pertimescens, eiusdem Maximi causam subtiliter exquiri desidero, si nullis criminibus pressus, quæ sacro ordini contradicunt, si non per simoniacam hæresim, id est, præmia quibusdam se eligentibus præbendo, ad sacerdotale pertingere officium conatur. Tunc enim liber pro vobis apud Dominum intercessor erit, si non obligatus de suis ad locum intercessionis venerit. Cuius tamen iam culpa superbiæ in aperto monstratur, quod euocatus vt ad nos venire debeat, diuersis excusationibus renititur, refugit, metuit. Vnde ergo trepidat, si eum de his quibus in clamatus est conscientia non accusat? Ecce enim iam diu dilectio vestra sine pastore est, & sicut vobis omnipotens Deus innotescat, vehementer destitutioni vestræ, & medullitus, ex toto corde compatiatur. Audio enim quæ in grege Domini dilanationes fiunt. Sed cum pastor deest, quis contra lupos inuigilat? Ideoque prædictum Maximum, vt huc ad nos veniat, vrgeo, quatenus si hunc innocentem inuenire possimus, confirmemus. Sin vero ea quæ de eo dicta sunt vera patuerint, non iam tam diu dilectio vestra per interpositionem personæ eius destituta sit. De me enim certum tenete, quia odio, nec priuati studii zelo contra eum moueor: sed quidquid canonicum iustumque fuerit, auctore Deo decerno. Miratus autem valde sum, quia in tanto Salonitanæ ecclesiæ

Grat. dist.
93. cap. 2.

ecclesiæ clero vel populo vix duo ex sacris ordinibus inuenti sunt, frater scilicet & coepiscopus noster Paulinus, & dilectissimus filius meus Honoratus archidiaconus eiusdem ecclesiæ, qui communicare Maximo sacerdotium rapienti minime consentirent, & se Christianos esse cognoscerent. Debuiſtis enim, filii carissimi, pensare ordines vestros, & quem sedes apostolica repellebat, repulsum cognoscere, vt prius, si posset, ab illatis criminibus munderetur; & tunc ei vestra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius existeret. Nos tamen erga caritatem vestram visceribus pietatis adstringimur: & quia quosdam vestrum violenter pressos ad consentiendum ei, & ad communicandum cognouimus, omnipotentem Dominum deprecamur, vt vos ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienæ obligationis absoluat, vobisque & in præſenti vita suæ protectionis gratiam tribuat, & nos de vobis in æterna patria gaudere concedat.

Menſe Martio, indiſtione decimaquarta.

EPISTOLA XXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CANDIDVM EPISCOPVM.

De monachis in presbyteros ordinandis.

Gregorius Candido episcopo de Vrbe veteri maiore.

INDICAVIT nobis fraternitas tua se non habere presbyteros, & ex hac causa necessitatem non modicam sustinere. Et quia in quibusdam monasteriis in sua parochia constitutis quosdam esse monachos perhibet, qui ad hoc apti possint esse officium, & eos se cum nostra auctoritate ad hunc postulat ordinem promoueri; propterea præſentibus vobis licentiam damus epistolis, monachos de monasteriis in tua parochia positis cum consensu abbatis sui tollere, & presbyteros ordinare. Sed illud præ omnibus estote solliciti, vt vitam actusque eorum, qui in hoc sunt officio constituendi, subtiliter debeat inquirere, & tunc eos, si digni fuerint, ordinare. Si vero aliqua in eis culpa claruerit, quæ hos ad hunc ordinem canonica prohibitionem prouehi non permittat, nullius vobis supplicatio aut gratia personæ surrepat, vt talibus debeat manum imponere;

Concil. Tom. 13.

Q 99

ne, quod absit, hic honor, & illis pœna, & vobis incipiat esse peccatum.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

Ne monasterium a decessore constitutum prægrauetur,
& de importunitate clericorum.

Gregorius Mariniano episcopo Rauennæ.

MIRAMVR cur sic in breui fraternitatis tuæ fuerit im-
mutata discretio, vt ea quæ postulat non aduertat;
ex qua re dolemus, quia manifestum præbes indicium plus
apud te verba male suadentium valuisse, quam diuinæ le-
ctionis studium profecisse. Cumque ergo monasteria te
oporteat defensare, & religiosos illic summopere congre-
gare, vt lucrum de animarum congregatione possis effice-
re, in eorum te e diuerso, grauamina, sicut literæ tuæ testā-
tur, desideras exercere: &, quod est deterius, nos tuæ cul-
pæ studes fieri debere participes, scilicet, dum cum nostro
consensu monasterium, quod decessor tuus condidit, cu-
pis sub cura quarundam rerum atque causarum nomine
prægrauare. Debes enim recolere, quia te præsentē, di-
uersis etiam presbyteris & diaconis clericisque tuis præ-
sentibus, contra testamentum ipsius præceptum sicut po-
stulauere concessimus. Vbi tamen eiusdem decessoris tui
dispositio, quam fecerat de monasterio ipso, firmata est, tu
nunc ista dissimulās contraria nos poscis debere præcipe-
re. Et hæc quidē scimus non tua sunt, sed dum incongrua
dicentes audire non renuis, non solum opinionem tuam,
sed grauas & animas. Quia ergo te multum diligo, instan-
ter admoneo, quod sic recte consideres, vt non plus pecu-
niæ quam animabus studeas. Illud a latere respiciendū est,
ad hoc autem tota mentis intentione laborandū, ac vehe-
mentius intuendū. Huic rei operam & sollicitudinem vigi-
lanter impende, quia Redemptor noster a sacerdotis offi-
cio non quærit aurum, sed animas. Præterea peruenit ad
nos, quia monasteria, quæ sub fraternitate tua sunt consti-
tuta, clericorum importunitatibus & diuersis eorum mo-
lestiis prægrauētur: quod ne de cetero fiat, districta hoc in-

terminatione compesce; quatenus monachis illic degentibus, libere in Dei nostri laudibus liceat exultare. Romanum vero atque Dominicum clericos, qui de hac vrbe ausu temerario sine nostra præsumpserunt benedictione discedere, licet maiori fuerant ultione plectendi, tamen relaxari eis benignitatis studio debet, vt ad suum remeare officium vrgeantur.

Suprascripto mense Aprili, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXIX.
GREGORII PAPÆ I.
AD SECVNDINVM.

Depace Agilulphi, & Mariniano episcopo increpando,
quod eleemosynam pauperibus non daret, sine qua
vacuum est episcopi nomen.

Gregorius Secundino seruo Dei non a paribus.

POSTquam reuertens Castorius omnia nobis quæ inter vos & Agilulphum regem acta sunt indicauit, ne excusationem contra nos de mora potuisset aliquis inuenire, sub omni eum celeritate illuc transmittendum præuidimus. Ab eo ergo quæ sunt agenda cognoscens, esto sollicitus, & omnimodo immine, vt pax ista debeat ordinari; quia, quantum dicitur, aliqui hoc impedire conantur. Pro qua re festina solcite agere, vt labor vester sine effectu non valeat remanere. Nam iam & partes istæ, & diuersæ insulæ in graui sunt periculo positæ. Fratrem nostrum Marinianum episcopum verbis quibus vales excita, quia obdormisse eum suspicor. Nam venerunt quidam ad me, in quibus erant senes mendicantes, qui a me discussi sunt, a quibus quid acceperint, & per singula retulerunt quanta eis & a quibus in itinere data sint. Quos dum solcite de prædicto fratre requirerē quid eis dedisset, responderunt se eum rogasse, sed ab eo se omnino nihil accepisse, ita vt neque panem in via acceperint, cum dare omnibus illi ecclesiæ semper familiare fuit. Dixerunt enim: Respondit nobis, dicens: Non habeo quod vobis dare possim. Et miror si is qui vestes habet, argentum habet, cellaria habet, quod pauperibus debeat dare non habet. Dic ergo ei, vt

Concil. Tom. 13.

Qq9 ij

cum loco mutet & mentem. Non sibi credat solam lectionem & orationem sufficere, vt remotus studeat sedere, & de manu minime fructificare: sed largam manum habeat, necessitatem patientibus concurret, alienam inopiam suam credat; quia si hæc non habet, vacuum episcopi nomen tenet. Quædã vero eum per epistolam meam de anima sua admonui, sed nihil mihi omnino respondit: vnde credo quia eam neque legere dignatus est. Pro qua re iam necessarium non fuit vt eum per epistolam meam admonere aliquid debuissẽ; sed tantum illa scripsi quæ in causis terrenis consiliarius dictare potui. Nam ego ad hominem non legentem fatigari in dictatu non debui. Tua ergo dilectio secreto ei omnia loquatur, & admoneat qualiter se disponere debeat, ne per præsentem negligentiam vitam, quod absit, priorem perdat.

EPISTOLA XXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD RAVENNATES.

Excommunicat quemdam, qui de nocte contestatorios libellos contra Castorium posuit.

Gregorius fratribus & coepiscopo, sacerdotibus, Leuitis, & omni populo Rauennæ.

QUIDAM maligni spiritus consilio repletus contra Castorium notariũ ac responsalem nostrum nocturno silentio in ciuitatis loco contestationem posuit in eius crimine loquentẽ, mihi que etiam de faciendã pace callide contradicentem. Et quia quisquis veraciter loquitur, semetipsum innotescere non debet formidare; oportet vt publice exeat, & quæcumque in contestatione sua loqui præsumpsit ostendat: quod si non exierit, neque publice confessus fuerit, quisquis ille sit qui hoc agere præsumpsit, vel consensum in tantæ iniquitatis consilio præbuit, ex Dei & Domini nostri Iesu Christi Spiritu definimus, vt sancti eius corporis ac sanguinis participatione priuatus sit. Si vero quia latet, & quoniam nescitur, teneri a disciplina non valet, si tanti mali conscius etiam prohibitus corpus ac sanguinem Domini percipere præsumit, anathematis ultione percussus sit, & vt fallax ac pestifer a san-

Etæ ecclesiæ corpore diuifus. Si quis autem fortasse talis est, quem nos huius facti auctorem ac participem esse nescientes, ad eum bona optantes, epistolas transmittimus, ipsa pro eo apud omnipotentem Dominum deprecatio sit vacua. Sin autem in eadem ciuitate egressus ad publicum potuerit docere quæ dixit, vel certe sciens se non posse quæ scripsit ostendere, errorem suum fuerit aperte confessus, dominici corporis ac sanguinis participatione non sit priuatus, neque a corpore sanctæ ecclesiæ alienus existat: quia nos apud omnipotentem Dominum ex nostris quotidie culpis agnoscimus, vt quatenus seruato disciplinæ moderamine, aliorum tamen erratis parcendo indulgeamus.

Mense Aprili, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD FORTVNATVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Ne mancipia quæ Christianam fidem suscipere volunt Iudæis venundentur, sed precium a Christiano emptore percipiant.

Gregorius Fortunato episcopo Neapolitano.

FRATERNITATE vestra ante hoc tempus scripsimus, vt hos, qui Iudaica superstitione ad Christianam fidem Deo aspirante venire desiderant, dominis eorum nulla esset licentia venundandi, sed ex eo quo voluntatis suæ desiderium prodidissent, defendi in libertatem per omnia debuissent. Sed quia, quantum cognouimus, nec voluntatem nostrā, nec legum statuta subtili scientes discretione pensare, in paganis seruis hac se non arbitrantur conditione constringi; fraternitatē vestram oportet de his esse sollicitam, & si de Iudæorum seruitio non solum Iudæus, sed etiam quisquam paganorum fieri voluerit Christianus, postquam voluntas eius fuerit patefacta, ne hunc sub quolibet ingenio vel argumento cuiquam Iudæorum venundandi facultas sit: sed is qui ad Christianam conuerti fidem desiderat, defensione vestra in libertatem modis omnibus vendicetur. Hi vero quos huiusmodi oportet seruos amittere, ne forsitan vtilitates suas irrationabiliter æsti-

Grat. dist.
54. cap. 15.
Iuo part. 13.
cap. 116.

Qq q iij

ment impediri, sollicita vos hæc conuenit consideratione seruare: vt si paganos, quos mercimonii causa de externis finibus emerint, intra tres menses, dum emptor cui vendi debeant non inuenitur, fugere ad ecclesiam forte contigerit, & velle se fieri dixerint Christianos, ve etiam extra ecclesiam hanc talem voluntatem prodiderint, precium eorum ibi a Christiano scilicet emptore percipiant. Si autem post præfinitos tres menses quisquam huiusmodi seruorum velle suum edixerit, & fieri voluerit Christianus; nec aliquis eum postmodum emere, nec dominus qualibet occasionis specie audeat venumdare, sed ad libertatis procul dubio præmia perducatur; quia hunc non ad vendendum, sed ad seruiendum sibi intelligitur comparasse. Hæc igitur omnia fraternitas vestra ita vigilanter obseruet, quatenus ei nec supplicatio quorundam valeat nec persona surrepere.

EPISTOLA XXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONEM EPISCOPVM CATANENSEM

De Samaræis, qui pagana mancipia emerunt,
& circumciderunt.*Gregorius Leoni episcopo Catanensi.*

Ioan. diac.
lib. 4. epist.
49.

RES ad nos detestabilis & omnino legibus inimica peruenit, quæ, si vera est, fraternitatē vestram vehementer accusat, quia eam de minori sollicitudine probat esse culpabilem. Comperimus autem quod Samaræi degentes Catana, pagana mancipia emerint, atque ea circumcidere ausu temerario præsumpserint. Atque idcirco necesse est, vt omnimodo zelum in hac causa sacerdotalem exercens, cum omni hoc viuacitate ac sollicitudine studeas perscrutari: & si ita repperis, mancipia ipsa sine mora in libertatē modis omnibus vindica, & ecclesiasticam eis tuitionem impende, nec quidquam dominos eorum de precio quolibet modo recipere patiaris: qui non solum hoc damno mulctandi, sed etiam alia erant pœna de legibus feriendi.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CASTORIVM NOTARIVM.

De vsu pallii secundum morem antiquum Andreæ
Rauennati episcopo restituendo.*Gregorius Castorio notario.*

VIR magnificus domnus Andreas crebro mihi imminet de vsu pallii secundum antiquam consuetudinem in Rauennati ecclesia restituendo. Et scis quia Ioannes episcopus mihi scripserit, quod in litaniis solennibus consuetudo fuit eiusdem ecclesiæ episcopos vti pallio. Huius ecclesiæ diaconus Adeodatus, cum me pro eadem causa fortiter rogaret, iureiurando satisfecit, quia quater in anno vti in litaniis pallio eiusdem loci episcopi solebant. Prædictus autem domnus Andreas in epistolis suis dicit, quia præterquam in quadragesima omni tempore Rauennas episcopus in litaniis pallio utebatur: & ipsas asserit litanias solennes, quas non erubescit dicere quotidianas. Vnde omnino miratus sum. Sed tua experientia nullius personam, nullius verba consideret, solum Dei timorem, & reuerentiam ante oculos habeat, & seniores personas, & eiusdem ecclesiæ archidiaconum, quem non suspicor pro alterius honore periurare, & alios antiquiores, qui in sacris ordinibus ante Ioannis episcopi tempora fuerant, requirat; vel si qui maturiores sunt extra sacros ordines, & veniant ante corpus sancti Apollinaris, & tacto eius sepulcro iurent, quæ consuetudo ante Ioannis episcopi tempora fuerat: quia sicut scis, idem vir multum præsumptor extitit, & multa sibi per superbiam conabatur arrogare. Et quidquid a fidelioribus viris & grauibz iuratum fuerit, secundum indiculum, qui subter annexus est, hoc volumus in eadem ecclesia conseruari. Sed vide ne negligenter agas, ne quis fidem tuam aut deuotionem tuam in hac causa corrumpat; zelum enim tuum scio. Age solícite, ita tamen vt prædicta ecclesia contra iustitiam non grauetur, sed vsus qui ante Ioannis episcopi tempora extitit ei conseruetur. Personas autem non duas vel tres ad satisfaciendum tibi, sed quantas antiquiores & grauiorcs inueneris, require, vt

Ioan. diac.
lib. 4. c. 6.

neque quod vsus fuit antiquior eidem ecclesiæ denegemus, neque quod nouo ausu appetitum est concedamus. Sed omnia age blande & dulciter, vt & actio tua districta sit, & lingua mitis. Spatam quæ illic dimissa est, sicut iam pridem scripsimus, tecum reuoca, & hoc quod tibi filius noster Bonifacius diaconus, & vir magnificus Maurentius chartularius scripsit, solícite attende.

Formula iuramenti.

Iuro * ergo per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, ^{*fer. 11.} inseparabilem diuinæ potentiae Trinitatem, & hoc corpus beati Apollinaris martyris, me pro nullius fauore personæ, neque commodo aliquo interueniente testari: sed hoc scio, & per memetipsum cognoui, quia ante tempora Ioannis quondam episcopi, Rauennas episcopus præsentem apocrisiario sedis apostolicæ illo atque illo, illis atque illis diebus consuetudinem vtendi pallio habuit; & non cognoui quia hoc latenter, vel absente apocrisiario vsurpasset.

EPISTOLA XXXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

De redemptione captiuorum qui in Campania tenti sunt.

Gregorius Anthemio subdiacono.

QVANTVS dolor, quantaque sit nostro cordi afflictio de his quæ in partibus Campaniæ contigerunt, dicere non possumus, sed ex calamitatis magnitudine potes ipse cognoscere. Ea de re pro remedio captiuorum qui tenti sunt, solidos experientiæ tuæ per harum portitorem Stephanum virum magnificum transmisimus, admonentes vt omnino debeas esse solícitus, ac strenue peragas, & liberos homines, quos ad redemptionem suam sufficere non posse cognoscis, tu eos festines redimere. Qui vero serui fuerint, & dominos eorum ita pauperes esse compereris, vt eos redimere non assurgant, & hos quoque comparare non desinas. Pariter etiam & seruos ecclesiæ, qui tua negligentia perierunt, curabis redimere. Quoscumque autem redemeris, subtiliter notitiam, quæ nomina eorum, vel quis, vbi maneat, siue quid agat, seu vnde sit contineat, facere mo-
dis

dis omnibus studebis, quam tecū possis afferre cum veneris. Ita autem in hac re te studiosē exhibere festina, ut ii qui redimendi sunt, nullum te negligente periculum possint incurrere, & tu apud nos postea vehementer incipias esse culpabilis. Sed & hoc quammaxime age, ut, si fieri potest, captiuos ipsos minori possis precio comparare. Substantiam vero sub omni puritate atque subtilitate describe, & ipsam nobis descriptionem cum celeritate trans mitte.

Mense Maio, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD SECVNDINVM EPISCOPVM TAVROMINITANVM.

De Sincero latore præsentis epistolæ.

Gregorius Secundino episcopo Taurominitano.

Et legum ratio & æquitas admonet naturalis, ut quisquis hereditatem aut reuit, aut parentum successione se abstinere, hereditaria non debeat onera sustinere. Quia ergo Sincerus lator præsentium Hilarum socerum suum omnino inopem defunctum innotuit, & uxorem suam filiamque ipsius in qualibet re eius se substantiæ minime miscuisse, & ad persoluendum paternum debitum eam ab eius creditoribus queritur perurgeti, idcirco fraternitas vestra diligenter inquirat, & si ea quæ ait veritate subsistunt, sacerdotalem illis studeat tuitionem impendere, nec eos contra rationis ordinem vexari, aut damnum permittat aliquod sustinere. Nam valde durum est ut unde nullum sensit commodum, sustineat iniuste dispendium. Supradictus autem portitor, si huc cum uxore sua venire voluerit, quia illic se dicit non posse subsistere, vestris propter Deum solatiis potiantur, nec cuiusquam eos illic aduersitas pro sua tantum voluntate retineat, aut eis irrationabiliter molestus existat, sed liberam habeant quo voluerint eundi licentiam: quatenus viuendi subsidium alibi saltem Deo largiente reperiant.

Mense Iunii, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD COLVMBVM EPISCOPVM NVMDIÆ.

De Petro quodam episcopo: & ne Donatistarum baptismo
baptizari permittat.*Gregorius Columbo episcopo Numidiæ.*

SCRIPTA fraternitatis vestræ sacerdotali plena dulcedi-
ne præsentium portitore * Rogatiano diacono defe-
rente suscepimus. Et valde nos eorum lætificavit benigna
locutio, præsertim quia per ea de vestra, quod desiderii
nostri est, incolumitate cognouimus. Deuotionem vero
sanctitatis vestræ & olim nouimus, & nunc, sicut scribitis,
sic habemus. Nam qualis erga nos sinceritas fraternitatis
vestræ sit, satisfactione non egemus, quia eam ex mentis
nostræ, quæ circa vos est, dilectione cognoscimus. Supra-
scripto autem latori, quem nobis epistolariter commen-
dastis, scripta ad rectorem patrimonii Siciliae dedimus,
ut aduersam partem facere quæ iusta sunt urgeat, quate-
nus frustratoria excusatione postposita, ad finem citius
perducatur totius causæ contentio. Indicamus itaque san-
ctitati vestræ venisse ad nos quemdam hominem Petrum
nomine, qui se asserit fuisse episcopum, atque causæ suæ a
nobis remedium postulasse. Et prius quidem retulit quæ
digna esse miseratione potuissent, sed requirentes, postea
multo aliter quam indicauit inuenimus, & vehementer
nos eius actio contristauit. Sed quia causæ ipsius interna
subtiliter nequaquam addiscere tam longo itineris inter-
uallo disiuncti potuimus, eam, incerti quippe, definire ne-
quiuius. Nunc vero quoniam remeans supradictus dia-
conus secum eum relaxari poposcit, & ipse ad vos se pe-
tiit debere transmitti, scientes sanctitatem vestram, ze-
lum, sicut decet, fidei, & amorem habere iustitiæ, nobis
gratum fuit, & ea quæ petiuerunt concessimus. Quia ergo
præsentis causam subtilius potestis scire, hortamur ut ei-
dem Petro ita seruare quidquid iustum canonicumque fue-
rit debeatis, quatenus & rectitudinis vigor a vobis in om-
nibus impleatur, & causâ ipsius secundum Dei timorem, &

ecclesiæ videatur regulas iudicata. Si quis vero conscius vel particeps præfato Petro in his quibus accusatur dicitur extitisse, subtiliter requirendum est, & veritate cognita, similiter canonice iudicandum. Præterea res ad nos omnino dura & rectæ fidei inimica peruenit, quia, quod dici nefas est, catholici homines, & religiosi, quod est deterius, filios mancipiaque sua, vel alios quos in potestate habent, in Donatistarum hæresi baptizari consentiunt. Et ideo, si verum est, fraternitas vestra hoc summopere studeat emendare, quatenus sinceritas fidei vestra sollicitudine intemerata consistat, & innocentes animæ, quæ catholico baptismo saluari poterant, hæreticorum infectione non pereant. Quisquis ergo de his personis, quas superius memorauimus, quemquam suorum apud Donatistas passus est baptizari, ad catholicam eos fidem omni virtute omnique instantia studeat reuocare. Si quis vero talium de cetero hoc fieri de suis qualibet excusatione pertulerit, a clero sit modis omnibus alienus.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Alexandriam relictam Vincomali commendat.

Gregorius Anthemio subdiacono.

QVANTO viduæ bene viuentes virorum sunt solatio destitutæ, tanto eis enixius ecclesiastica est impendenda tuitio. Atque ideo huius tibi præcepti pagina deputamus, quatenus Alexandria magnificæ feminae relictæ quondam Vincomali omni instantia omnique sollicitudine, ubi necesse fuerit, seruata scilicet æquitate, ruitionem festines impendere, atque eius vtilitatibus studiosè concurrere: nec eam a quoquam vexari permittas, aut molestiam sustinere; sed ita, sicut prædiximus, ubi causa poposcerit ope tuæ sollicitudinis potiatur, ut nullus se in afflictione oppressioneque ipsius te illic coram posito teneat aliquatenus occupare.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

Ioannem religiosum commendat e schismate reuersum.

Gregorius Cypriano diacono.

IOANNEM religiosum præsentium latorem, qui ex Istricorum schismate ad sinum sanctæ ecclesiæ Deo reuelante accepta ratione reuersus est, dilectionem tuam, æquitate seruata, habere necesse est in omnibus commendatum, atque ei in quibus causa poposcerit ecclesiasticam tuitionem impendere. Cui etiam pro dispendiorum suorum subsidio, ab hac quartadecima præsentis anni indictione, annis singulis octo solidos dare te volumus, quos tuis per omnia noueris rationibus imputandos.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD DONVM EPISCOPVM MESSANENSEM.

Georgium, si emendare se voluerit, commendat.

Gregorius Dono episcopo Messanensi.

GEORGIVS præsentium portitor degere, vt ait, in ciuitate vestra desiderans, apud fraternitatem vestram nostra se petiit epistola commendari. Cui, quoniam a praua se promisit actione compescere, quod petebat præuidimus non negandum. Et ideo sanctitas vestra de anima eius studeat propter Deum esse sollicita, atque eum adhortationibus suis ad viam Deo placitam reuocare: & si adiuuante Domino, vt promisit, ab omni se prauitate suspendens viuere honeste voluerit, fraternitas vestra pro mercede sua, vt prospexerit, eius sustentationi subueniat, ne forsitan ad male agendum excusationem sibi ex necessitate videatur assumere. Quid autem fraternitas vestra ex eius importunitate sit passura consideret, qui ad voscum nostris epistolis venit, quem nos sine auctoritate aliqua importunum valde in prece pertulimus.

EPISTOLA XL.

GREGORII PAPÆ I.

AD RVFINVM EPISCOPVM VIVONENSEM.

De presbytero ordinando in ecclesia Massæ
Nicoteranæ.*Gregorius Rufino episcopo Viuonensi.*

Ex habitatorum Massæ Nicoteranæ, quorum episcopus pro quibusdam culpis in pœnitentiam deputatus est, relatione comperimus, nullum illic esse presbyterum qui sacra possit Missarum solennia celebrare, intantum vt etiam filios suos sine baptismo asserant remansisse. Et quia hac pro causâ magnopere petiuerunt sibi in eadem ecclesia, cui fraternitas vestra operam visitationis impendit, debere presbyterum ordinari; eapropter scriptis vos præsentibus adhortamur, vt de clero eiusdem ecclesiæ requirere debeatis cuius vita & mores ad hoc possit officium conuenire, vt eum illic presbyterum festinetis auxiliante Domino consecrare. Nam valde durum est, vt quousque causâ episcopi eorum subtiliter requiratur, non habeat ecclesia illa presbyterum, qui sacrum illic opus valeat celebrare.

Mense Iulio, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XLI.

GREGORII PAPÆ I.

AD VICTOREM EPISCOPVM PANORMITANVM.

Vt in monasterio presbyterum ordinet.

Gregorius Victori episcopo Panormitano.

VRBICVS abbas monasterii sancti Hermæ, quod Panormi situm est, a nobis cum congregatione sua magnopere postulauit in eodem monasterio presbyterum, qui sacra Missarum solennia celebrare debeat, ordinari: & quia huiusmodi non est differenda petitio, fraternitatem vestram scriptis præsentibus necessario duximus adhortandam, vt eum qui ad hoc ministerium de eadem congregatione electus fuerit, cuius vita, mores, & actio tanto possint ministerio conuenire, sine mora auxiliante Do-

Rrr iij

mino debeat consecrari; quatenus nec ille de monasterio suo hac pro causa egredi, nec extraneum sibi ad peragendum sacrum opus cogatur adducere.

EPISTOLA XLII.

GREGORII PAPÆ I.

AD VENANTIVM PATRICIVM.

De discordia inter ipsum & Ioannem episcopum Syracusanum.

Gregorius Venantio patricio exmonacho.

Ioan. diac.
lib. 3. c. 48.

MVLTVM ea quam direxistis iam nos contristatos inuenit epistola, quod inter vos & Ioannem fratrem & coepiscopum nostrum, de quorum desiderabamus gaudere concordia, scandalum prodiisse cognouimus. Quamuis enim causa fuisset, non vsque ad hoc debuit furor erumpere, vt armati homines vestri, sicut audiuius, in episcopum irruerent, & diuersa hostili more mala committerent, atque vos hac res a paterna caritate interim diuideret. Numquid non poterat qualibet contentio fuerit tranquille disponi, vt nec partium vtilitas detrimentum, nec sentiret gratia læsionem? Cuius autem grauitatis, cuius sanctitatis, cuius mansuetudinis supradictus frater noster sit, non habemus incognitum. Ex qua re colligimus, quia nisi vis eum doloris nimia coegisset, ad hanc rem, de qua vos contristatos asseritis, eius fraternitas nullatenus peruenisset. Nos tamen vt hoc eo scribente comperimus, illico ei scripsimus, admonentes vt & oblationes vestras sicut ante susciperet, & Missas in domo vestra non solum celebrari permetteret, sed si velitis etiam ipse perageret, causamque suam seruata caritate exequi debuisset. Et quia nullos discordes vel fieri volumus vel manere, eandem adhortationem iterandam esse prospeximus. Vnde necesse est, carissime fili, vt & vos sacerdotalem illi reuerentiam exhibere, sicut decet filios, debeatis, nec eius ad iracundiam animos prouocetis. Nam cum quo fidam estis gratiam habituri, si vobis, quod absit, cum sacerdote fuerit discordia? Itaque animi tumore deposito, sic agere causas quas habetis inuicem studete, vt & caritas inter vos intemerata permaneat, & alterutra mansuete procuretur vtilitas.

EPISTOLA XLIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM SYRACVSANVM.

De discordia inter ipsum & Venantium
patricium facta.*Gregorius Ioanni episcopo Syracusano.*

QVAMVIS causa fuerit quæ fraternitatis vestræ animos ad iracundiam non immerito prouocaret, vt nec oblationes domini Venantii voluissetis suscipere, nec in domo ipsius sacra Missarum sineretis solennia celebrari; tamen quia ita terrena agi debet vtilitas, vt nullum vos iurgium a caritatis valeat connexionione disjungere; proinde caritatem vestram, sicut dudum scripsimus, adhortamur, quatenus & oblationes antedicti viri omnimodo in dulcedine & Deo placita debeatis sinceritate suscipere, & in domo ipsius Missarum peragi mysteria permittatis, vt, sicut scripsimus, si fortasse voluerit, per vos debeatis accedere, & celebrando apud eum Missas priorem gratiam reformare. Oportet namque filiis sacerdotalem in vos affectum impendere, & in causis, prout ratio suffragatur, iurisdictionem ecclesiæ vestræ minime præterire. Hoc ergo considerans, necesse est, vt ita se circa eos fraternitas vestra discretæ moderatione exhibere studeat, vt & quod negotii qualitas exigit, salubriter peragat, & a paternæ caritatis gratia non recedat.

EPISTOLA XLIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD BONAM ABBATISSAM.

De monasterio eius in melius transmutando.

Gregorius Bonæ abbatissæ.

ECCLESIASTICA damnum non sentit vtilitas, si res aliis competentes cognita veritate restituat: atque ideo cognouimus Ioannem quondam presbyterum sanctæ Romanæ ecclesiæ, cui Deo auctore deseruimus, in domo iuris sui posita in hac vrbe Roma, iuxta thermas Agrippinas, oratorium construxisse; ibique quosdam redditus le-

gati titulo per testamēti sui seriem reliquisse. In quo etiam oratorio seruorum Dei congregationem esse constituit, & hæc omnia vt debuissent impleri, testamenti sui pagina sanctæ memoriæ decessori nostro Pelagio noscitur deputasse. Sed quia morte occupatus, necdum hoc occurrit implere, & domus ipsa cum horto suo ab actoribus nostræ ecclesiæ detinetur, & idcirco hæcenus necdum voluntas defuncti complera est, iustitiæ ratio nos vehementer incitat huiusmodi piæ dispositionis arbitrium vestra sollicitudine, & hoc quod decessori nostro iniunctum est adimplere; sed quoniam illic pro difficultate temporis noua seruorum Dei congregatio adhiberi non potuit, feminarum saltem congregationem constituendam esse decernimus, atque ideo & locum ipsum solenniter dedicare. Et quia monasterium, vbi tu prius fuisti, in ruinæ erat periculo constitutum, te illic cum congregatione tua consistere per omnia debere, Deo annuente, perspeximus, quatenus in superscriptæ domus monasterio iuxta voluntatem defuncti, Domino Redemptori nostro seruiens esse congregatio potuisset, & imminens posses periculum euitare. Vnde necesse est vt & nunc & in futuris temporibus Dei illic laudes per eam, quæ modo est vel successura est, congregationem modis omnibus celebrentur. Considerantes igitur antedicti presbyteri voluntatem, perpetuo illic tempore monasterium esse, atque ad id eandem domum in integro cum horto suo, & rebus inferioris designatis, quæ a testatore relicta sunt, proprietatis iure constituimus pertinere, id est, massam Magulianensem cum appendiciis suis via Nomentana, milliario plus minus vndecimo, tabernam in hac vrbe, quæ est posita iuxta Palacenas, & salgamum positum ante domum superscripti monasterii. His igitur ita concessis atque dispositis, oportet vt ita dilectio tua diligenter inuigilet, vt & Dei illic, sicuti præfati sumus, laudes salubri studio deuote, vt moris est, celebrentur, & superscriptæ res ad ius ipsius pertinentes nulla te negligente occasione depereant. Hanc enim sollicitudinem non solum te, sed etiam quæ suo loco successerint in prædicto monasterio & rebus superius designatis constituimus nihilo minus exhibere.

EPISTOLA XLV.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONTIVM EPISCOPVM ARIMINENSEM.

De ecclesia sancti Stephani dedicanda.

Gregorius Leontio episcopo Ariminensi.

BASILICAM beati Stephani martyris, quam fraternitas vestra incendio asserit concrematam, quam etiam nuper instauratam esse commemorat, facultatem tribuimus dedicandi, in qua etiam reliquiarum sanctuaria eiusdem beati Stephani martyris volumus collocari. Et ideo, frater carissime, ad prædictam te ecclesiam ire necesse est, & tam ecclesiæ quam etiam altaris nouiter constructi dedicationem solenniter exhibere, vt expectantium de eadem consecratione deuotio Domino valeat auxiliante compleri. Quidquid præterea eidem loco a fundatoribus olim concessum est in ea qua dimissum est voluntate ac firmitate volumus permanere.

EPISTOLA XLVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM PISAVRENSEM.

De Missis publicis, cathedra in ecclesia posita, in monasterio a Ioanne constructo non celebrandis.

Gregorius Felici episcopo Pisaurensi.

MIRAMVR fraternitatem vestram, quod serie præcepti neglecta, quod ad vos sanctæ memoriæ decessor noster dederat, monasterium a Ioanne præsentium portitore constructum aliter quam antiquæ consuetudinis vsus exigit consecraret. Dum etiam in eodem præcepto inter alia mandatum sit, vt locum ipsum absque Missis publicis dedicaret; vt ad nos peruenit, cathedra posita sacra illic publice Missarum solennia celebrantur. Quod si verum est, his vos hortamur affatibus, vt omni excusatione cessante cathedram vestram exinde amoueri modis omnibus faciatis, nec denuo illic Missas publicas peragatis. Sed & sicut consuetudo & præcepti tenor eloquitur, si Missas ibidem sibi celebrari voluerint, a te presbyter dirigatur. In eodem

Concil. Tom. 13.

S ff

autem monasterio congregationem seruorum Dei, sicut prædictus Ioannes petiit, & nunc esse, & cum Dei gratia semper volumus permanere. Calicem vero, quem sibi a fraternitate vestra ablatum innotuit, ei, si ita est, restituere festinate. Hæc ergo sanctitas vestra ita studeat adimplere, vt denuo ad nos prædictus portitor pro hac causa necessitatem remeandi non habeat.

EPISTOLA XLVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONEM EPISCOPVM FANENSEM.

De schismaticis ad vnitatem ecclesiæ redeuntibus.

Gregorius Leoni episcopo Fanensi.

SICVT schismatici prauo studio perdurantes obiurgandi detestandique sunt, sic ad sinum matris ecclesiæ redeuntibus consolandi, & nihilo minus refouendi. Quia igitur Ioannes religiosus præsentium lator recepta ratione ad vnitatem sanctæ ecclesiæ ab errore Istricorum Deo miserante conuersus est, eapropter fraternitatem vestram hortari præuidimus, vt eum salua ratione habere debeat in omnibus commendatum, atque suo fauore protegere. Cui etiam, ne possit post conuersionem alicui necessitati succumbere, aliquid de ecclesia illi præuidimus annis singulis consulendum. Quia ergo vestræ sanctitati se summopere petiit commendari, prouidendum vobis pro vestra mercede est, vt, sicut diximus, vestris in omnibus solatiis fulciatur.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IADERTINOS.

Hortatur vt a Maximi præuaricatoris communione abstineant, & ab illis sacramenta percipiant qui Maximo non communicarunt.

Gregorius presbyteris, diaconibus, & clero, nobilibus, ac populo, Iaderæ consistentibus, & militibus qui Maximo præuaricatori communicauerant.

PERVENIT ad me quosdam vestrum, ignorantia vel necessitate deceptos, his qui ab apostolica sede culpa,

sicut nostis, exigente, communione priuati sunt communicasse; quosdam vero se salubri discretionē, protegente Domino, suspendisse; & quantum de constantibus gaudeo, tantum de deuiantibus ingemisco; quoniam sacræ communionis mysteria, quæ ad absolutionem nobis diuina pietate concessa sunt, in detrimentum magis suæ animæ perceperunt. Et quia sicut vobis omnipotens Deus innotescat vehementer, caritati vestræ medullitus & ex toto corde compatiatur, paterno affectu obtestor atque suadeo, vt ab illicita communione se quisque suspendat, & quos apostolica sedes in communionis suæ consortium non recipit omnino refugiat, ne inde reus ante conspectum æterni iudicis vnde poterat saluari consistat. Comperi autem quod quidam peruersæ mentis homines Eadem fere in epist. 26. eiusdē lib. illic insinuare conati sunt, quia ego contra Maximum quodam odio mouear, & non ea quæ canonica, sed ea potius quæ furoris sunt exequi concupiscam. Sed absit hoc, absit a sacerdotali animo, vt in qualibet causâ priuato zelo moueatur. Ego vero populo in illis partibus consistenti, ac meæ animæ prouidens, & omnipotentis Dei iudicium pertimescens, causas eiusdem Maximi exquiri volo, & cum omni sinceritate reuelante Domino quod est canonicum definire. Cui quoniam frequenter scripsimus, vt non prius sacra Missarum solennia celebraret, quam causam eius potuissēmus agnoscere, alioquin esset communione priuatus, & ex hoc iam superbix ipsius culpa in aperto monstratur, quod sapius, sicut dixi, admonitus vt ad nos veniret, diuersis excusationibus renititur, refugit, metuit. Vnde ergo trepidat, si eum de his quæ dicta Grat. 11. q. 3. c. Rogo. sunt conscientia non accusat? Hæc ergo cognoscentes, postquam vobis nullam de ignorantia excusationem assumere potestis; rogo, hortor & moneo, vt prohibita vos communionis consortio per omnia suspendatis, nec cuiquam sacerdoti, suprascripto Maximo communicanti, contra animam suam quisquam vestrum communicare præsumat. Quia tamen audio, sicut præfatus sum, quosdam vestrum ignorantia lapsos, quosdam etiam ad communicandum violenter esse oppressos, omnipotentem Dominum deprecor, vt & eos, qui huic prauitati minime consenserunt, perpetua gratiæ suæ protectione custodiat,

& optata eis largitate respondeat. Et illos, quos aut studium, aut ignorantia, aut alia quælibet causa traxit in culpam, ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienæ obligationis absoluat, omnibusque in præsentī vita protectionis suæ gratiam tribuat, & nos de vobis in æternā patria gaudere concedat. Vt igitur hæc vobis intercessio apud Deum Salvatorem nostrum proficiat, adhortationibus nostris pro animæ vestræ salute obedientiam exhibete, & ab illis sacram communionem percipite, quos se ab antedicti Maximi communione abstinuissē vel abstinere cognoscitis.

EPISTOLA XLIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD VRBICVM ABBATEM SANCTI HERMETIS.

De Agathone suscipiendo, si eius quoque vxor
fieri monialis voluerit.

*Gregorius Urbico abbati monasterii sancti Hermetis, quod
in Panormo situm est.*

Grat. 27. q.
2. c. Quia
Agatho.

QVISQVIS in diuina inspiratione compunctus relictis sæculi huius actionibus ad Deum conuerti festinat, ita & cum caritate suscipiendus est, & blandis per omnia consolationibus refouendus, vt in ea quam elegit, Deo adiuuante, delectetur modis omnibus conuersatione persistere. Quia igitur Agatho præsentium lator in monasterio dilectionis tuæ conuerti desiderat, hortamur, vt cum omni eum dulcedine dilectioneque suscipias, atque ad æternam vitam eius desiderium assidua adhortatione succendas, & circa animæ ipsius salutem diligenter studeas esse sollicitus, quatenus dum in Dei nostri seruitio te admonente deuota mente perstiterit, & illi profit sæculum reliquisse, & tibi eius conuersio proficiat ad mercedem. Quem tamen ita suscipiendum esse cognosce, si & vxor ipsius similiter conuerti voluerit. Nam dum vnum utroque corpus coniugii copulatione sit factum, incongruum est partem conuerti, & partem in sæculo remanere.

EPISTOLA L.

GREGORII PAPÆ I.

AD PALLADIUM EPISCOPUM SANTONENSEM.

Mittit reliquias ad dedicationem quatuor altarium
in basilica, quam Palladius construxerat.

Gregorius Palladio episcopo Santonis.

VENIENS lator præsentium Leuparicus presbyter vester insinuauit nobis fraternitatem vestram ecclesiam in honorem beatorum Petri & Pauli apostolorum, nec non Laurentii atque Pancratii martyrum, construxisse, atque illic tredecim altaria collocasse, ex quibus quatuor necdum dedicata comperimus remansisse, ob hoc quod supradictorum sanctorum reliquias illic collocare Deo annuente disponitis. Et quia reliquias sanctorum Petri & Pauli, nec non Laurentii atque Pancratii martyrum, cum veneratione præbuimus, hortamur ut eas cum reuerentia suscipere, & collocare auxiliante Domino debeatis; prouisuri ante omnia, ut seruientibus ibidem non debeant alimoniarum deesse suffragia.

EPISTOLA LI.

GREGORII PAPÆ I.

AD BRUNICHILDEM REGINAM FRANCORVM.

Reliquias mittit, quas postulabat. Hortatur ut eorum
qui his deseruiant quieti prospiciat.

Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum.

EPISTOLARVM vestrarum series, quæ religiosum animum & piæ mentis studium continebat, non solum voluntatis vestræ fecit nos laudare propositum, sed etiam libenter inuitauit postulata concedere. Non enim nos negare decuit, quod Christiana deuotio, & recti cordis desiderium flagitabat, præsertim dum illa postulari, & tota amplecti mente cognouimus, quæ & credentium fidem valde protegere, & animarum salutem operari nihilo minus poterunt ac seruare. Atque ideo congruo honore vestram excellentiam salutantes, indicamus latori præsentium Leuparico, quem vos esse presbyterum scripsistis,

SSf iij

per quem eloquia vestrarum suscepimus literarum, reliquias nos beatorum apostolorum Petri & Pauli iuxta excellentiæ vestræ petitionem cum ea veneratione qua dignum est præbuisse. Sed vt in nobis magis magisque laudabilis & religiosa possit clarere deuotio, prouidendum vobis est, vt sanctorum beneficia cum reuerentia & debito honore condantur; & seruientes ibidem nullis oneribus nullisque molestiis affligantur; ne forsitan necessitate exterius imminente in Dei seruitio inutiles segnesque reddantur, & iniuriam, quod absit, neglectumque beneficia sanctorum collocata sustineant. Quæti ergo eorum excellentia vestra prospiciat, quatenus dum vestro beneficio liberi, & ab omni fuerint inquietudine custoditi, & illi Deo nostro secunda mente laudes exoluant, & vobis in æterna vita merces accrescat.

EPISTOLA LII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PALLADIUM, PELAGIUM, ET SERENVM
EPISCOPOS.

Commendat Augustinum in Angliam euntem cum
sociis, & Candidum rectorem patrimonii.

*Gregorius' Palladio episcopo de Santonis, Pelagio de Turonis, &
Serenio de Massilia, episcopis Galliarum, a paribus.*

LICET apud sacerdotes habentes Deo placitam caritatem religiosi viri nullius commendationis indigeant; quia tamen aptum scribendi tempus ingressit, fraternitati vestræ nostra mittere scripta curauimus, insinuantes latorem præsentium Augustinum seruum Dei, de cuius certum studio, cum aliis seruis Dei illuc nos pro vtilitate animarum, auxiliante Domino, direxisse. Quem necesse est vt sacerdotali studio sanctitas vestra adiuuare, & sua ei solatia præbere festinet. Cui etiam vt promptiores ad suffragandum possitis existere, causam vobis iniunximus subtiliter indicare, scientes quod ea cognita, tota vos propter Deum deuotione ad solatiandum, quia res exigit, commo-
detis. Candidum præterea presbyterum communem filium, quem ad gubernationem patrimonioli ecclesiæ nostræ transmisiimus, caritati vestræ in omnibus commendamus.

¹ *Palladio de Santonis.*] Palladius Santonum episcopus ante aliquot annos Concilio Matisconensi II. interfuerat. Pelagius Gregorio episcopo in ecclesia Turonensi successerat, Serenus Theodoro in Massiliensi. Ceterum hoc eodem exemplo missa est etiam ad Ætherium episcopum Lugdunensem epistola, quam recitat Beda libro 1. cap. 24. *Reuerendissimo & sanctissimo fratri Ætherio coepiscopo Gregorius seruus seruorum Dei.* Licet apud sacerdotes, &c. *Deus te incolumem custodiat, reuerendissime frater.* Data die X. *Kalendarum Augustarum,* imperante domino nostro Mauricio Tiberio piissimo Augusto anno 14. post consulatum eiusdem domini nostri anno 13. indictione XIV.

EPISTOLA LIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD VIRGILIVM EPISCOPVM ARELATENSEM.

Commendat Augustinum, ac simul Candidum presbyterum; monetque vt huic patrimonii pensiones restituat, quas ipsius decessor collegerat.

Gregorius Virgilio episcopo Arelatensi, metropolitano Gallia.

QUAMVIS fraternitatem vestram bonis esse intentam operibus, & sponte se exhibere in causis Deo placitis confidamus, verumtamen vtile esse fraterna vos alloqui caritate credidimus, vt solatia, quæ vos vltro decet impendere, nostris quoque prouocati epistolis augeatis. Atque ideo indicamus sanctitati vestræ, Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & studium bene est nobis cognitum, cum aliis seruis Dei pro animarum nos illuc compendio transmississe, sicut ipse vobis coram positus poterit indicare. In qua re oratione vos eum & auxiliis adiuuare necesse est, atque vbi opus exegerit solatiorum vestrorum ei præbere suffragia, & paterna ac sacerdotali illum consolatione, sicut conuenit, refouere; quatenus dum sanctitatis vestræ fuerit solamina consecutus, si quid Deo nostro lucrifacere, sicut optamus, valeat, & vos possitis pariter mercedem acquirere, qui ad bona opera suffragii vestri deuote copiam ministratis. Candidum autem presbyterum communem filium, & patrimonium ecclesiæ nostræ, fraternitas vestra, quippe vt vnanimis nobis, studeat habere commendatum; vt aliquid

inde pauperum alimoniis sanctitate vestra valeat adiuuante proficere. Quia igitur patrimoniolum ipsum per annos plurimos prædecessor vester tenuit, & collectas apud se pensiones seruauit, fraternitas vestra cuius sint res, vel cui erogentur, consideret; atque eas animæ suæ respectu superscripto filio nostro Candido presbytero nobis restituat dirigendas. Nam valde est execrabile ut quod a regibus gentium seruatum est ab episcopis dicatur ablatum.

EPISTOLA LIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD DESIDERIVM ET SYAGRIVM EPISCOPOS.

Augustinum & Candidum commendat.

*Gregorius Desiderio Viennensi, & Syagrio Augustodunensi
episcopis Gallie, a paribus.*

DE fraternitatis vestræ sincera caritate bene confidimus, quod amore beati Petri apostolorum principis hominibus nostris vestra deuota solatia commodetis; præsertim dum causæ qualitas exigat, vbi etiam sponte concurrere & laborare magis optetis. Indicamus itaque sanctitati vestræ nos Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & studium bene nobis est cognitum, cum aliis seruis Dei pro animarum illuc causa disponente Domino direxisse; cuius relatione quid sibi iniunctum sit subtiliter agnoscens fraternitas vestra ei modis omnibus, in quibus causa poposcerit, impendat solatia, ut boni operis adiutores, sicut decet & conuenit, possitis existere. Ita ergo fraternitas vestra in hac re se deuotam studeat demonstrare, ut bona, quæ de vobis opinione narrante didicimus, vera esse opere comprobemus. Dilectissimum vero communem filium Candidum, cui patrimoniolum ecclesiæ nostræ commisimus in illis partibus constitutum vobis per omnia commendamus.

EPISTOLA LV.

GREGORII PAPÆ I.

AD PROTASIVM EPISCOPVM AQVENSEM.

Vt Virgilio episcopo Arelatenſi de penſionibus eccleſiæ inſinuet, & Candidum habeat commendatum.

Gregorius Protasio episcopo de Aquis Gallia.

QUANTVS in vobis B. Petri apoſtolorum principis amor excellat, non ſolum officii veſtri prærogatiua, ſed etiam deuotio, quam circa vtilitates eccleſiæ ipſius geritis, patefecit. Quæ quia Auguſtino ſeruo Dei præſentium latore cognouimus referente, de affectu & veritatis ſtudio quod in vobis eſt valde gaudemus, & gratias agimus, quia etſi corpore abſentes, mente tamen & animo nobiſcum vos eſſe monſtratis; quippe erga quos caritatem fraternam vt conuenit exhibetis. Vt igitur bona, quæ de vobis prædicauit opinio, rerum poſſit veritas confirmare, Virgilio fratri & coepiſcopo noſtro dicite, vt penſiones, quas prædeceſſor eius per annos plurimos de patrimoniolo noſtro percepit, & apud ſe retinuit, ad nos, quia pauperum res ſunt, ſtudeat deſtinare. Qui ſi forte aliquo ſe modo, quod non credimus, excuſare voluerit; vos qui veritatem ipſam ſubtilius noſtis, reuera qui in eccleſia ipſa tunc temporis curam vicedomini gerebatis, qualiter ſe habeat cauſa diſſerite, & ne res ſancti Petri & pauperum eius apud ſe retinere debeat imminete. Sed & ſi fortasſe hominibus noſtris neceſſarium fuerit, veſtrum in cauſa teſtimonium non negate; vt tam pro veritatis, quam pro voluntatis veſtræ deuotione beatus Petrus apoſtolus, cuius amore hæc facitis, ſua vobis & hic & in futura vita interceſſione reſpondeat. Candidum preſbyterum communem filium, cui patrimoniolum ipſum commiſimus, ſanctitati veſtræ magnopere commendamus.

AD STEPHANVM ABBATEM LIRINENSEM.

Vt sollicitus sit circa congregationem sibi commissam.

Gregorius Stephano abbati¹ de monasterio Lirino Gallie.

LÆTOS nos relatio Augustini serui Dei presentium portitoris effecit, quod dilectionem tuam, ut oportet, vigilantē esse narravit: denique & presbyteros & diaconos cunctamque congregationem vnanimes vivere ac concordēs affirmat. Et quoniam præpositorum bonitas subiectorum salubris est regula, omnipotentem Dominum deprecamur, ut in bonis te semper operibus gratia suæ pietatis accendat, & commissos tibi ab omni diabolica fraudis tentatione custodiat, & tecum cum caritate & placita sibi vivere conuersatione concedat. Quia vero humani generis inimicus insidiari nostris actibus non quiescit, sed assidua calliditate hoc nititur, ut Deo seruientes animas in qualibet parte decipiat, ideo, dilectissime fili, hortamur ut sollicitudinem tuam vigilanter exerceas, & ita commissos tibi oratione & cura providenti custodias, ut lupus circumiens nullam dilaniandi occasionem inueniat, quatenus dum Deo nostro incolumes quorum suscepisti curam reddideris, & præmia labori tuo gratia sua rependat, & tibi æternæ vitæ desideria multiplicet. Cochleares vero & circulos quos direxisti suscepimus, & caritati tuæ gratias agimus; quia qualiter pauperes diligas ostendisti, qui ad usus eorum quæ sunt necessaria transmisisti.

NOTA IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

¹ *De monasterio Lirino.*] Pro *Lirino*, scriptum est apud Gregorium *Quirilino*. certa est emendatio; Stephani enim abbatis, quem ad vigilantiam & sollicitudinem hoc loco excitat, incauta remissio perstringitur in altera Gregorii epistola ad Cononem abbatem Lirinensem, Stephani successorem.

EPISTOLA LVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ARIGIVM PATRICIVM.

Commendat Augustinum & Candidum.

Gregorius Arigio patricio de Galliis.

QUANTA in vobis bonitas quantaque mansuetudo cum Christo placita caritate resplendeat, latore præsentium Augustino seruo Dei referente comperimus; atque omnipotenti Deo gratias agimus, qui hæc vobis pietatis suæ dona concessit, per quæ inter homines valde laudabiles, & ante conspectum ipsius, quod est veraciter utile, gloriosi possitis existere. Oramus ergo omnipotentem Dominum, vt hæc in vobis quæ concessit dona multiplicet, & sua vos cum omnibus vestris protectione custodiat; & ita actionem gloriæ vestræ in hoc sæculo disponat, vt & hic vobis, & in futura, quod magis optandum est, vita proficiat. Salutantes itaque gloriam vestram paterna dulcedine petimus vt lator præsentium, & serui Dei qui cum eo sunt, vestra in quibus necesse fuerit solatia consequantur, quatenus dum vestrum fauorem inuenerint, iniuncta sibi melius adiuuante Domino valeant adimplere. Præterea filium nostrum Candidum presbyterum, quem ad gubernationem patrimonioli ecclesiæ nostræ, quod illic est, transmisimus, vobis per omnia commendamus, confidentes a Deo nostro vos mercedis vicem recipere, si rebus pauperum solatia sua gloria vestra deuota mente præstiterit.

EPISTOLA LVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD THEODORICVM ET THEODEBERTVM REGES

FRANCORVM.

Commendat illis Augustinum, cui iniunxit vt aliquos secum e vicino presbyteros in Angliam ducat, commendat item Candidum rectorem patrimoni.

Gregorius Theodorico & Theodeberto regibus Francorum, a paribus.

POSTQUAM Deus omnipotens regnum vestrum fidei rectitudine decorauit, & integritate Christianæ religionis inter gentes alias fecit esse conspicuum;

Concil. Tom. 13.

T t t ij

Queritur
sacerdotes
Gallia Ang-
los negli-
gere delide-
rantes fieri
Christia-
nos.

Rogat vt
Augusti-
num foueat
etiam sacer-
dotes pe-
tentem.

magnam de vobis materiam præsumendi concepimus, quod subiectos vestros ad eam conuerti fidem per omnia cupiatis, in qua eorum nempe reges estis & domini. Atque ideo peruenit ad nos Anglorum gentem ad fidem Christianam Deo miserante desideranter velle conuerti, sed sacerdotes vestros e vicino negligere, & desideria eorū cessare sua adhortatione succendere. Ob hoc igitur Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & studium bene nobis est cognitum, cum aliis seruis Dei illuc præuidimus dirigendum. Quibus etiam iniunximus, vt aliquos secum e vicino debeant presbyteros ducere, cum quibus eorum possint mentes agnoscere, & voluntates admonitione sua, quantum Deus donauerit, adiuuare. In qua re vt efficaces valeant atque idonei apparere, excellentiam vestram paterna salutantes caritate quæsumus, vt hi quos direximus fauoris vestri inuenire gratiam mereantur. Et quia animarum causa est, vestra eos potestas tueatur & adiuuet, vt Deus omnipotens, qui vos in causa sua deuota mente, & toto studio solatiari cognoscit, causas vestras sua protectione disponat, & post terrenam potestatem ad cælestia vos regna perducatur. Præterea dilectissimum filium nostrum Candidum presbyterum, & patrimoniolum ecclesiæ nostræ, quod in illis partibus est constitutum, vt commendatum excellentia vestra habere debeat postulamus, quatenus beatus Petrus apostolorum princeps sua vobis intercessione respondeat, qui mercedis intuitu tuitionem in rebus pauperum eius impenditis.

NOTA IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Theodorico & Theodeberto.*] Childeberti regis filius. Ad Childebertum regem epistolam VII. scripserat Gregorius mense Septembri, indictione 14. id est anno Christi 595. Hanc ad filios reges scribit mense Iulio eiusdem indictionis, quæ nota est anni 596. Tempore igitur interiecto mortuum esse Childebertum, eique filios successisse necesse est. Errant proinde qui horum regni exordium in anno Christi 600. constituunt, vt Sigebertus in chronico.

EPISTOLA LIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD BRVNICHILDEM REGINAM FRANCORVM.

Vt suam Augustino in Angliam eunti, & Candido
rectori patrimonii, tuitionem & auxilium
impendat.

Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum.

EXCELLENTIÆ vestræ Christianitas ita nobis veraciter
olim innotuit, vt de bonitate eius nullatenus dubite-
mus; sed magis certum modis omnibus teneamus, quia in
causa fidei deuote & studiose concurret, & religiosæ sin-
ceritatis suæ solatia copiosissime subministret. Ex qua re
bene confidentes, paterna caritate salutantes indicamus
ad nos peruenisse Anglorum gentem Deo annuente vel-
le fieri Christianam, sed sacerdotes qui in vicino sunt pa-
storalem erga eos sollicitudinem non habere. Quorum
ne animæ in æterna damnatione valeant deperire, curæ
nobis fuit præsentium portitorem Augustinum seruum
Dei, cuius zelus & studium bene nobis est cognitum,
cum aliis seruis Dei illuc dirigere, vt per eos potuissemus
ipsorum voluntates addiscere, & de eorum conuersione,
vobis quoque annitentibus, in quantum est possibile cogi-
tare. Quibus etiam iniunximus, vt ad agenda hæc e vicino
secum debeant presbyteros ducere. Excellentia ergo ve-
stra, quæ prona in bonis consuevit esse operibus, tam pro
nostra petitione, quam etiam diuini timoris consideratio-
ne eum dignetur in omnibus habere commendatum, at-
que ei tuitionis suæ gratiam vehementer impendat, & la-
bori eius patrocinii sui ferat auxilium; & vt plenissime pos-
sit habere mercedem, ad superscriptam Anglorum gen-
tem sua tuitione securum iter prouideat; quatenus Deus
noster, qui in hoc sæculo vos bonis sibi placitis decorauit,
hic & in æterna requie cum suis vos sanctis faciat gratulari.
Præterea dilectum filium nostrum Candidum presbyte-
rum, & patrimonium ecclesiæ nostræ, quod illic con-
stitutum est, vestræ Christianitati commendantes, peti-
mus vt tuitionis vestræ gratiam in omnibus consequatur.

Anglos vel-
le fieri Chri-
stianos, sed
sacerdotes
Galliæ non
subuenire.

Augusti-
num igitur
mitti, quem
foueat, ro-
gat.

EPISTOLA LX.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVLOGIVM EPISCOPVM ALEXANDRINVM.

De laude caritatis, & persecutione Longobardorum,
& de muneribus, quæ ab eo transmissa
susceperat.

Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino.

MATER & custos bonorum omnium caritas, quæ multorum corda vniendo constringit, absentem non æstimat eum, quem oculis mentis habet præsentem. In huius ergo radice cum, frater carissime, teneamur, nihil sibi in nobis corporalis absentia, nihil poterit regionum vendicare longinquitas; quippe quia scilicet longe a nobis non sumus qui vnum sumus. Hanc autem esse nobis cum ceteris fratribus communem semper optamus. Est tamen aliquid quod nos erga Alexandrinam ecclesiam quadam peculiaritate constringit, & in eius amore proniores existere speciali quodammodo lege compellit. Nam sicut omnibus liquet quod beatus euangelista Marcus sancto Petro apostolo magistro suo Alexandriam sit transmissus, sic huius nos magistri & discipuli vnitatem constringimur, ut & ego sedi discipuli præsidere videar propter magistrum, & vos sedi magistri propter discipulum. Ad hanc autem vnitatem cordium etiam vestræ sanctitatis meritis ligamur, quos auctoris sui salubriter sequi instituta cognoscimus, & semper ad magistri sui gremium unde illi prædicatio salutis exorta est, tota se conferre deuotione sentimus. Atque ideo sanctitatis vestræ susceptis apicibus, quantum cor nostrum de fraterna visitatione gauisum est, tantum de indictis quæ significastis oneribus mœstitia premitur, & fraterna compassione vobiscum gemimus quod doletis. Sed quia in diuersa se tendit ubique concussio, in communi necessitate minus est de propria dolendum, sed studendum magis est ut patienter tolerando vincamus, quod omnino deuitare non possumus. Quanta autem nos a Longobardorum gladiis in quotidiana nostrorum ciuium deprædatione vel detruncatione atque interitu patimur, narrare recusamus; ne, dum dolores nostros

loquimur, ex compassione quam nobis impenditis, vestros augeamus. Præterea ante aliquantum temporis communi filio Sabiniano diacono responsa ecclesiæ in vrbe regia facienti, scripta nostra transmisimus, quæ vestræ fraternitati dirigere debuisset. Quæ si suscepistis, miramur cur nobis ad ea minime respondistis. Et ideo quia cauendum est ne cuiuslibet superbia scandalum ecclesiis introducat, necesse est vt eadem scripta subtiliter relegentes, omni studio & tota intentione quæ ad honorem vestrum & pacem ecclesiæ pertinent conseruetis. Omnipotens autem Deus, qui pietatis suæ gratia sacerdotalem vobis animum & caritatem contulit, in suo vos seruitio protegat, atque ab omni aduersitate interius exteriusque custodiat, & conuerti ad se errantium animas vestra propitius prædicatione concedat. Latorem autem præsentium Isidorum diaconum communem filium cum ea qua oportuit caritate suscepimus, benedictionem nobis sancti Marci euangelistæ deferentem. Et vos quidem bonæ vitæ merito resplendentes, ea quæ paradiso vicina sunt bene olentia nobis ligna transmisistis. Nos vero quia videlicet peccatores sumus, ab occidente vobis ligna transmisimus, quæ construendis apta nauibus, nostræ mentis tumultum signantia, in marinis semper fluctibus agitantur; & quidem transmittere maiora volumus, sed hæc nauis angusta non recepit.

Mense Augusto, indictione decimaquarta.

EPISTOLA LXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD GENNADIUM PATRICIUM AFRICÆ.

De Paulo episcopo qui impediabatur Romam proficisci.

Gregorius Gennadio patricio Africæ.

EXCELLENTIAM vestram non ambigimus reminisci, quia ante biennium pro Paulo fratre & coepiscopo nostro scripsimus, vt ei ad nos venire desideranti, dignitatis vestræ suffragia præberetis, ob hoc quod a Donatistis insecutionis dicebatur molestiam sustinere; quatenus, postquam dum contra eos nuntiatum est habere subsi-

dium non posse, cognita veritate fraterna ei compassione potuissimus ferre consultum, & salubri dispositione quid contra pestiferæ præsumptionis insaniam debuisset fieri tractaremus. Et quantum nobis prædictus frater innotuit, non solum nullum meruit cuiusquam habere solatium, sed ut minime ad Romanam potuisset urbem accedere diuerso est impedimento prohibitus. Cui tamen dum vestram relegi fecissemus epistolam respondit se non quorundam odio quia Donatistas prohibebat laborare, sed magis pro defensione catholicæ fidei, multorum perhibet ingratitudines sustinere; multaque alia retulit, quæ quoniam aptum dicendi tempus non exitit, silentio reticere præuidimus. Quia ergo non de rebus terrenis, sed de animarum salute tractatur, & vestra atque illius diuersa existit assertio, nihil indiscussa veritate subtiliter respondere potuimus, quia tempore, quo excellentiæ vestræ scripta suscepimus, corporis aegritudine tenebamur. Sed dum nos omnipotens Deus, si ei placuerit, pristinæ saluti reddiderit, veritatem diligenti, ut possumus, inquisitione rimabimur. Et secundum ea quæ valuerimus addiscere, ita causam Deo miserante disponemus, ut animarum quarum vos curæ pro vestra mercede studere dignamini, salus non solum quæ ab errantibus iam amissa est reparetur, sed etiam quæ in veræ fidei cultoribus est, Redemptoris nostri gratia disponente, seruetur. De superscripto autem episcopo, quem communionem priuatum esse asseritis, valde mirati sumus, cur nobis hoc non primatis eius, sed excellentiæ vestræ epistola indicauit.

EPISTOLA LXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICVM EPISCOPVM CARTHAGINIS.

De laude caritatis, & cura pastoralis.

Gregorius Dominico episcopo Carthaginis.

VERE mirabilis caritas virtus est, dilecte frater, quæ aduentu supernæ gratiæ, postquam spiritalia inclinavit ad infima, postquam ipsum sibi met unumquemque carnalibus illecebris discordantem pacauit hominem, ita in humanis se dilatauit mentibus, ut sublimia inclinaret, hu-
milia

milia sublimaret, pacaret discordantia, ferocia mansueta faceret, dissociata conglutinaret, scissa sarciret, diuisas tot aquarum terrarumque spatiis climatumque diuersitatibus hominum nationes compaginatæ ad vnum mentibus suæ vinculo suauitatis adstringeret. Huius amplitudinis præconia quando humanæ infirmitatis exponere lingua sufficiat? Huius autem laus in cælis perfecta est, in terris vero forma eius ostendenda potius est quam dicenda, vt qualis quantaque sit, postquam ore nostro plene non potest, ex nostra magis compassione monstretur. Quam & si vtrumque laudamus ore, simul necesse est vt faciamus manu; ne si laudator eius tantum est quisquam & non factor, sententiam sibi magis exacuat, quia in conspectu iudicis hoc fauoribus exaggerat quod omisit. Hanc nos licet locorum interuallis disiuncti, atque corpore longe a vobis positi, auxiliante Dei potentia erga vos studiosissime conseruamus: hanc vos non solum circa nos, sed erga fratres filiosque vestros paternis fraternisque oportet visceribus exhibere. Nam quomodo hoc non sit studiosissime faciendum, quando eius non tam in fratrum filiorumque est, quam in inimicorum quoque dilectione perfectio? Quamobrem, carissime, nos quos pastoralis curæ constringit officium diligamus fratres. Ipsos quoque aduersarios nostros propter mandatum dominicum nostro circa nos copulemus affectu. Pacem sequamur cum omnibus & sancti- Heb. 12. moniam, sine qua nemo videbit Deum. In piis versetur operibus, virtutibus polleamus, fulgeat in nostro pectore rationale iudicii cum superhumeralis actione coniunctum. Ita procedamus in conspectu Dei atque totius Israel. Huiusmodi commissio nobis gregi præbeamus exempla, vt vi- Matth. 5. deant nostra opera bona, & glorificent Patrem nostrum qui in cælis est. Sit in lingua sermo, sit zeli feruor in animo, vt vere de illorum dicamur numero, de quibus legitur: *Apparuerunt illis* Act. 2. *dispartitæ linguæ sicut ignis, seditque supra singulos eorum.* Vere enim in nobis igneæ linguæ resident, si in fratrum filiorumque exhortatione diuini feruore Spiritus accendamus. Creditum nobis agrum dominicum exerceamus dum licet, seminemus in timore dum tempus est, bonum facientes non deficiamus; tempore enim suo metemus non deficientes. Simus de illis, de quibus Psalmista dicit: *Euntes* Psalm. 135.

*Ibidem.**Psal. 26.*

ibant & flebant mittentes semina sua. Ad cuius rei fructum nos prouocans subdidit: *Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.* Vigilemus itaque, & relinquentes terrena negotia cælestibus anhelemus. Et quæ retro sunt obliuiscens, in ea quæ ante sunt nosmetipsos enixius extendamus. Mens nostra in sæculari varietate non diffuat, sed tota in vnum currat atque confluat finem, quem mira suauitate Dauid respexerat, cum dicebat: *Vnam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Hoc amore liquefiant boni corda rectoris. In his se mens tota suspendat. Dum adhuc in terris sumus positi, frequens a nobis lacrymarum imber in cælo compunctionis nube fructificet. Tunc enim bene atque vere, dilecte mi frater, ad proximorum dilectionem descendimus, si in dilectione Dei ex toto corde, ex tota anima & mente, atque ex totis viribus persistimus. Xenia vero temporalia a vobis directæ, licet nos talibus non egeamus, tamen cum debita caritate suscepimus. Egemus autem de vestra debita caritate atque commissi vobis regiminis sollicitudine gratulari. Multo enim nobis hæc dulcissima fiunt, cum sacerdotum mentes, piæ conuersationis fuerint suauitate conditæ.

EPISTOLA LXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM AVGVSTVM.

De neglectis imperatoris legibus, quæ aduersus Donatistas latæ erant: & de episcopis ad eum transmissis.

Gregorius Mauricio Augusto.

INTER armorum curas & innumeras sollicitudines, quas indefesso studio pro Christianæ reipublicæ regimine sustinetis, magna mihi cum vniuerso mundo lætitiæ causa est, quod pietas vestra custodiæ fidei, qua dominorum fulget imperium, præcipua sollicitudine semper inuigilat. Vnde omnino confido quia sicut vos Dei causas religiosæ mentis amore tuemini, ita Deus vestras maiestatis suæ gratia tuetur & adiuuat. Qualiter autem pietatis vestræ serenitas contra Donatistarum flagitiosissimam prauitatem consideratione iustitiæ, & sincerissimæ religionis zelo commota sit, directarum lucidissime tenor insinuat iussio-

num. Sed venientes viri reuerendissimi ex Africana provincia episcopi, asserunt ita esse incauta dissimulatione postpositas, vt nec Dei illic iudicium haberetur in metu, nec principales hæcenus iussiones sortirentur effectum; hoc etiam subiungentes, quod in præfata prouincia Donatistarum præmiis præualentibus, fides catholica publice venundetur. At contra gloriosus vir Gennadius de vno eorum mihi similia questus est qui talia querebatur: cui etiam duo alii certi in re eadem testimonium ferebant. Sed quia causa ipsa sæcularis iudicis intererat, eosdem episcopos ad pietatis vestræ existimaui esse vestigia dirigendos; vt per semetipsum serenissimis auribus suggerant quæ se fatentur pro fide catholica pertulisse. Eapropter obsecro vt dominorum Christianitas pro salute animæ & vita piissimæ sobolis suæ eos, quos tales esse cognoscit, districta vlcisci iussione præcipiat, & ruinam pereuntium ereptionis manu suspendat, atque insanis mentibus correptionis medicinam adhibeat, & errorum ab eis morbos expellat; quatenus dum piæ prouisionis vestræ remedio, pestiferæ prauitatis fuerit caligo depulsa, & vera illic fides radios suæ serenitatis asperferit, cælestis vos ante Redemptoris nostri oculos triumphus expectet; quia quos exterius ab hoste defenditis, etiam interius a diabolicæ fraudis veneno, quod est gloriosius, liberatis.

EPISTOLA LXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM PRESBYTERVM DE ISAVRIA.

Absoluit illum de hæresi suspectum.

Gregorius Anastasio presbytero de Isauria.

SICVT de eis, quos ab vnitæ ecclesiæ hæreticæ prauitatis error abscidit, affligimur & dolemus; ita his, quos intra sinum suum catholicæ fidei professio continet, congaudemus. Et vt pastoralis sollicitudine illorum nos oportet impietatibus obuiare, sic piis horum professionibus congruit fauorem impendere, & sincera esse quæ sapiunt declarare. Atque ideo dum de te Athanasio presbytero monasterii sancti Mile, cui est vocabulū Tamnaco, quod in Lycaonia est prouincia constitutum, contraria integræ

Concil. Tom. 13.

Vuu ij

fidei fuisset orta suspicio, ut professionis tuæ potuisset integritas apparere, ad apostolicam sedem cui præsidemus elegisti recurrere, asserens etiam te corporaliter verberatum aliqua iniuste ac violenter fecisse. Et quamquam ea quæ vi impulsionis fiunt Canonum minime censura recipiat, & iure habeantur infirma, quia ipse ea dissoluit qui iniustum fateri fierique compellit; sed magis illa suscipienda est & amplectenda confessio, quæ ex spontanea voluntate monstratur procedere, sicut apud nos fecisse dignosceris; ne quid tamen nobis ambiguum potuisset existere, sanctissimo Ioanni quondam fratri & coepiscopo nostro Constantinopolitanæ ciuitatis antistiti de te præuidimus scribendum, ut suis nos quid actum esset epistolis informaret. Qui sæpe a nobis admonitus, rescribens innotuit, codicem apud te fuisse inuentum, in quo plurima continebantur hæretica; & ob hoc se aduersus dilectionem tuam fuisse commotum. Quem quia ad nos studuit pro satisfactione transmittere, priores eius partes sollicita lectione percurrimus. Et quoniam manifesta in eo hæreticæ prauitatis venena reperimus, ne denuo debuisset legi vetuimus. Sed quia hunc te simpliciter testatus es legisse, & ad amputandam ambiguae suspensionis materiam libellum nobis manu tua porrexisti per scriptum, in quo fidem tuam exponens omnes generaliter hæreses, vel quidquid aduersus catholicæ fidei vel professionis integritatem est, apertissime condemnasti; & cuncta quæ sanctæ quatuor vniuersales Synodi recipiunt te semper recepisse ac recipere, & quæ condemnant condemnasse condemnareque professus es; eam quoque Synodum, quæ Iustiniani imperatoris temporibus de tribus capitulis facta est, & suscipere & custodire promissisti, & prohibitus a nobis codicem ipsum legere, in quo pestifera fraudis virus innexum est, libentissime consensisti, reprobās etiam atque condemnans ea omnia quæ contra catholicæ fidei integritatem in eo dicta vel latenter inserta sunt, nec eum te legere denuo promissisti. Hac ratione permoti, postquā etiam ex probata a te libelli pagina fides tua nobis catholica Deo custodiente perclaruit, ab omni te hæreticæ peruersitatis macula iuxta professionem tuam liberum esse decernimus atque catholicū, & sinceræ fidei in omnibus professorem atque sequacem

Christi Iesu Saluatoris gratia claruisse pronuntiamus: liberam quoque tribuimus licentiam ad tuum monasterium in tuo te loco vel ordine nihilo minus remeare. De hoc quoque & dilecto fratri nostro Constantinopolitanae ciuitatis antistiti, qui in supradicti sancti Ioannis loco ordinatus est, nostra volumus scripta transmittere. Sed quia consuetudo non est, ut prius quam ad nos eius synodica deferatur, debeamus scribere; idcirco distulimus. Sed postquam ea nobis delata fuerit, ei hæc, dum opportunum fuerit, indicabimus.

GREGORII MAGNI PAPÆ I.

EPISTOLARVM LIBER VI.

INDICT. XV. ANNO ORDINATIONIS EIVS VII.

EPISTOLA I.

AD FORTVNATVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

De muliere quadam viro iungenda.

Gregorius Fortunato episcopo Neapolitano.

CVIUS rei causâ cum matre sua huc compulsâ anno præterito præsentium venerit latrrix, fraternitas vestra cautius nouit. Quia scilicet maritus suus vester clericus, ob hoc quod de seruili fuerat conditione pulsata, a suo noscitur eam remouisse consortio, vosque hic positos asserunt promississe, ut si probare se liberam adiuuante Domino valuisset, suo eam vos coniugi reformaretis. Fraternitas igitur vestra cognoscat, quod reuelante Deo libertatis auctore approbata sit libera, nullaque seruilis in ea macula inuenta est. His ergo cognitis, sine mora aliqua suo per vos eam volumus marito restitui, nec ulterius idem vir eius argumenta sibi aliqua occasione exquirat, quibus eam possit abiicere. Nam si a vobis, quod non credimus, minime fuerit adimpletum, eamque recipere forte distulerit, nos illum cognoscatis cum districta vindicta correcturos.

Grat. 27. q.
2. c. Cuius
rei causa.